

Naturen i Tranemo 2007

Innehåll	Sida
Ordförandens sida	1
Årets upplaga av Naturen i Tranemo	2
Tranemo Naturskyddsförening - en tämligen pigg 40 åring	3
Första maj 2006	10
Naturvandringar på Torpanäset	11
Fjärilar i Tranemo kommun	12
Smalnäbbad Simsnäppa	14
Ringmärkningsnotiser	15
Gråsparven i Tranemo kommun	16
Trangruppen	17
Fåglar i Tranemo 2006	18
Tostarps ängar	29
Ett kärt återseende av Vityxne	30
Hasselmus	31
Ätrans vattenråd	33
Verksamhetsberättelse 2006	40
Program för 2007	41

Vid alla utomhusaktiviteter gäller att ha lämplig klädsel för rådande förhållanden. Ta gärna med fika. Vid resor med privatbilar föreslås att varje passagerare ersätter föraren med 5kr/mil.

Hjärtligt välkomna till årets aktiviteter, både medlemmar och övriga!

Tack för alla bidrag till artiklar, tack Johanna Bolander, Magnus Dahl, Staffan Arvegård och Janis von Heyking för fina illustrationer.

Omslagsfoto: Åke Andreasson

Ordförandens sida

Året är 2057. Det är en lätt kylslagen morgon och snön hänger i luften. Klockan har precis passerat halv sex när fem unga tjejer i bil passerar Rådde gård. Rådde; det enda stället i Tranemo kommun som bedriver jordbruk nu för tiden. I och för sig baserat på bidrag för att bevara en naturtyp som snart är borta från Västergötland, undantaget de stora jordbruksområdena runt Skaraslätten och Falbygden.

Tjejerna är på väg mot Rings mosse, en restaurerad våtmarkslokal som är en av de bästa fågellokalerna i Tranemo kommun. Här bedrevs tidigare torvtäkt och när området skulle återställas skapades denna fantastiska fågellokal. Larret har gått - sent i går kväll rastade en flock på fem tofsvipor på en av häckningsöarna i våtmarken. En ”tung” art som inte har setts i Tranemo kommun de senaste fem åren.

Flickorna har sina kikare i högsta hugg när de smyger fram till gömslet och till deras stora lycka står viporna kvar – nytt kommunkryss för alla fem. De minns hur de äldre skådarna i kommunen berättat om hur det såg ut förr, för bara trettio år sedan – när tofsvipan var en tämligen allmän fågel som häckade på flera ställen i kommunen. En av tjejernas morfar - Jens Ekdahl, den grånade gentlemanen på Kättsjö, är den som sett flest arter i Tranemo kommun. Han har delat med sig av sina kunskaper till de unga vetgiriga flickorna som nu utgör kärnan i den stolta föreningen Tranemo fågelgrupp.

Kanske är det så här framtiden ter sig även om jag tror och hoppas att tofsvipan kommer att finnas kvar även om femtio år. Riktigt säker kan man dock inte vara då det enligt en nyligen presenterad undersökning visar sig att nästan hälften av de svenska fågelarterna minskar i antal. Sveriges placerar sig dessutom i bottenskiktet bland Europas länder med hela 46 % minskande arter.

Det är många ”vanliga arter” som har minskat drastiskt de senaste åren och fortsätter det i samma takt finns risken att vi i framtiden inte kommer att få uppleva glädjen av häckande starar i trädgården, ser allt färre häckande hussvalor, inte får njuta av

storspovens drillande läte eller får chansen att se varken en- eller talltita vid fågelbordet under vintern.

Det är i jord- och skogsbrukslandskapet som minskningen är kraftigast och det beror till största delen på ett allt ensidigare brukande av markerna. Det blir större arealer av "samma växter" och bara ett fåtal av våra fågelarter gynnas av detta.

Vi som tittar på fåglar i Tranemo kommun har också en känsla av att det är fler arter som minskar än som ökar och även om inga arter "försvunnit" så är det allt glesare mellan observationerna av t.ex. sävsångare, nattskärra, törnskata, storspov, gulärta och talltita.

Nu verkar det som att regering och riksdag har förstått att något allvarligt är på väg att hända i den svenska naturen och ett antal undersökningar är på gång för att ta reda på orsakerna och hur man skall kunna vända den negativa trenden. Förhoppningen är således att vi även i "framtiden" kommer att få njuta av ett både art- och individrikt fågelliv i såväl Sverige som Tranemo kommun.

Björn-Åke Andersson

Årets upplaga av Naturen i Tranemo

har tagit steget in i den digitala världen, vilket innebär att teckningar som är gjorda på vanligt vis numera är inskannade. Förut måste teckningen kopieras i rätt storlek klippas ut och limmas fast på rätt ställe i artikeln. Bildkvaliteten försämras också vid flera kopieringar.

Digitala foton kan som Ni vet sparas i datorn eller på CD, bilden kan därifrån kopieras och läggs in i texten där den enkelt förstoras eller förminskas utan att skärpan försämras.

I våras bildades NiT-sektion i Tranemo Naturskyddsförening vilket innebär att flera blir delaktiga, nya idéer kommer fram samt att påverka medlemmarna att skriva artiklar om sina egna naturupplevelser.

Vi som jobbat med NiT 2006 är: Staffan Arvegård, Åke Andreasson, Thomas Tranefors, Bruno Dahlqvist kopiering, Jan Lundberg distributör, sammankallande undertecknad.

Åke Josefsson

Tranemo Naturskyddsförening – en tämligen vital 40-åring

Tranemo Naturskyddsförening firar 40-årsjubileum i år och jag skall här försöka mig på att redogöra för föreningens "liv och leverne" alltsedan starten den 17 mars 1966. Jag har bläddrat lite i tidigare årgångar av Naturen i Tranemo och letat i min egen minnesbank för att försöka delge er en del av det som hänt i den förening där jag själv varit medlem sedan 1975.

Det hela började med en grupp fågelintresserade personer som räknade flyttfåglar höst och vår. Det räknades från observationsplatser i Östra Frölunda, Risa äng och Limmareds sågverk. Under de morgnar som sträckräknandet pågick pratades det mycket om olika frågor som gällde naturen. Vid den här tiden började diskussionerna om miljöförstöring i luft och vatten samt giftspridningen i fr. a. jordbruket bli allt mer högljudda i Sverige och som en följd av detta var det någon som föreslog att man skulle bilda en naturskyddsförening. Sagt och gjort. Vid ett möte i Limmareds församlingshem bildades Naturskyddsföreningen KB 14. KB 14 stod för kommunblock 14 vilket var vad Tranemo kommun kallades på den tiden. Den första styrelsen bestod av följande personer: ordförande: Arvid Johansson, Limmared, sekreterare: Arvid Andersson, Limmared, kassör: Sten Nilsson, Limmared och ledamöterna: Olof Öfverström, Tranemo, Sture Larsson, Månstad, Egon Pettersson, Nittorp och Karl-Oskar Björklund, Uddebo. Vid detta historiska möte tecknade sig 25 personer som medlemmar i den nybildade föreningen.

KB 14 startade snabbt upp ett antal studiecirklar i fågel- och växtkännedom för att förkovra sig i konsten att känna igen naturens olika arter. Dessutom läste man en cirkel med benämningen "Plundring, svält och förgiftning" så fokus var inte bara på den allra närmaste omgivningen. Under de närmaste åren bedrevs fågelstudier höst och vår vid bl.a. Opensten och det inventerades växter i bl.a. Skårtebo. Skårtebo är ett naturreservat där föreningens medlemmar lade ner åtskilliga timmar på att röja bort ris och sly för att ta fram den ursprungliga florán. Föreningen gjorde också flera utflykter varje år och man besökte både den fågelrika sjön Draven, Plantaberget med blommande guckusko och Rusarebo äng med gullvivor och Sankte Pers nycklar.

I mitten på sjuttioalet bildades Tranemo Fältbiologer under sakkunnig ledning av Sigvard Lundgren och denna kom att fungera som en "ungdomssektion" till naturskyddsföreningen under drygt 10 år.

Föreningarna var fristående men hade ett nära samarbete i många naturfrågor som t.ex. kampanjen "Handla miljövänligt" där man upplyste människor om att tänka på vilka varor man köper. Detta för att upplysa konsumenterna om hur man genom ett aktivt val av varor kan minska påfrestningarna på miljön.

Jag skall nu peka på några viktiga årtal i föreningens historia:

- 1976 blev KB 14 en krets av Svenska Naturskyddsföreningen.
- 1986 bytte föreningen namn till det nuvarande Tranemo Naturskyddsförening. I samband med detta togs också ”klubbemblemet” fram och det finns både som tygmärke och plastdekal.
- 1987 invigdes fågeltornet vid Tranemosjön med pompa och ståt
- 1995 trycktes en naturguide för Tranemo kommun

Föreningen har jobbat inom många olika områden och jag skall nu kortfattat försöka redogöra för en del av verksamheten:

Naturvård:

pH mätningar gjordes i ett flertal sjöar under senare delen av sjuttioalet för att få ett underlag för vilka sjöar som var i störst behov av kalkning

Tranemo miljögrupp var en sektion inom TNF under några år i slutet av 80-talet och genomförde bl.a. en paneldebatt med våra lokala kommunalpolitiker inför valet, undersökte vilka alternativodlare som fanns i närområdet och arbetade för att installera bensinmuffar på bensinstationerna. TNF har också arbetat för att flytta skjutbanan vid Tranemosjön, insamlat gäddor för kvicksilveranalys, yttrat sig över Älvsborgstrafikens busslinjer, träffat butiksägare och propagerat för större utbud av miljövänliga produkter

Kontakter med kommunen och andra myndigheter:

Under ett antal år var TNF kommunal remissinstans i ärenden som berörde natur och miljö. Sedan ett antal år är reglerna ändrade och en förening får inte längre vara remissinstans. Vi har de senaste åren hittat en bättre modell där vi genom regelbundna kontakter med kommunekologen och naturvårdshandläggaren på kommunen diskuterar frågor som rör natur och miljö. Här kommer vi ofta in i processen vid rätt tidpunkt och kan lägga fram våra synpunkter innan beslutsprocessen har "gått för långt". TNF har hos en del människor fått stämpeln av "gnällspik" och "motarbetare" men vår inställning och syn på kontakterna med kommun och myndigheter har alltid varit densamma; nämligen att vår uppgift som naturskyddsförening är att med vår kunskap om natur och naturvärden i Tranemo kommun ge politiker och tjänstemän så bra beslutsunderlag som möjligt. Vi försöker alltså tala om vilka konsekvenser de beslut som planeras får för naturen. Sedan är det upp till politiker och tjänstemän att värdera, bedöma och fatta beslut. Under åren har TNF yttrat sig över många olika frågor och ibland fått gehör för våra synpunkter och ibland inte. Bland många ärenden följer här några där TNF agerat:

- Rotenonbehandling av Gryttersjön
- Kraftledningsdragning över safsaområdet i Brandsmo
- Kommunala Översiktsplaner
- Översiktlig Skogsinventering (ÖSI)
- Värdefulla områden i odlingsbygd
- Bergtäkt vid Kroksjön
- Grustäkter
- Vilthägn
- Virkesupplag i spåren av stormen Gudrun
- Skötsel av kommunens enda sandödlelokal
- Steverts utbyggnad som påverkar en våtmark i Ambjörnarp
- Skydd för fiskgjusar i Torpasjön
- Blyförgiftade svanar i Tranemosjön
- Moghultsreservatet

Florasektionen har genom åren inventerat en stor del av kommunen och även om mycket finns kvar att upptäcka så har man lagt ner många timmar på ett värdefullt dokumenterande av Tranemo kommuns flora. Detta arbete har tillsammans med många andra botanister resulterat i Västergötlands Flora som gavs ut 2002. Här kan man ta del av utbredningen för alla i Västergötland förekommande arter och Tranemo kommun är här väl representerat.

Våra botanister har dessutom inventerat ett antal lokaler mera noggrant och i NiT kan man ta del av vilka växter som hittats vid bl.a. Tranemosjön, Skårtebo, safsaområdet vid Brandsmo och rikkärren vid Albano. Dessutom har man samlat fakta om orkidéer i Tranemo kommun samt under många år arrangerat "De vilda blommornas dag". Några

medlemmar är dessutom floraväktare och ett särskilt intresse har ägnats åt mosippa, ryl, fältgentiana, vityxne och ljungögontröst.

Tranemo fågelgrupp, fågelsektionen inom TNF, har precis som botanisterna lagt ner mycket tid på att inventera Tranemo kommun. Detta arbete är oerhört värdefullt för att kunna se hur flora och fauna ändrar sig över tiden. Finns ingenting dokumenterat kan man ju inte jämföra hur det var innan. Fågelskådarna har bl.a. inventerat Tranemosjön, Torpanäset, Lagmanshagasjön, Komosse och Rådde. Man har genomfört strömstareinventeringar 13 år i rad och dessutom inventerat alla dammar i kommunen. Ett speciellt projekt är den myrinventering som genomfördes 77-78 och som följts upp både -88 och -98. Sådana här serier är ju extra intressanta för att följa fågelfaunans utveckling och förhoppningsvis görs en uppföljning även 2008.

Svensk Fågelatlas genomfördes under en tioårsperiod mellan -74 och -83. Här inventerades häckande fåglar och en atlas över Södra Älvsborg och sedan också hela Sverige blev resultatet av denna inventering. Tranemo kommun inventerades väl och vi har därmed bidragit till att kunskapen om häckande fåglar i Sverige ökat.

Sveriges Ornitologiska Förening (SOF) har genom åren genomfört ett antal riksinventeringar av särskilt intressanta arter och TNF har genom dessa och egna inventeringsinitiativ kartlagt läget i Tranemo kommun för följande arter: småfläckig sumphöna, knölsvan, sångsvan, storlom, smålom, backsvala, trana, storspov, skrattmås, häger, forsärla, fiskgjuse och skata.

Ringmärkning av fåglar har bedrivits i former genom åren. Det hela började att vi i samarbete med Stig Fredriksson märkte en del strömstarrar aluminium- och färgringar. Ett tag fick Sigvard Lundgren tillstånd av Ringmärkningscentralen att märka boungar och vissa arter som forsärla, mindre strandpipare och trana. Sedan har vi också ringmärkning under ett hösthelger i samarbete med Björn Zachrisson från Hönö.

Ringmärkningen har gett ett antal intressanta återfynd som på sitt sätt till en ökad kunskap om fåglarna.

Tranemo Tranegrupp har sedan 1990 och studerat tranor i huvudsakligen Tranemo kommun. Detta arbete har resulterat i ett stort material av

återfynd från andra länder, intressanta observationer av häckande tranor och nya rön om tranors liv och leverne. Det är faktiskt så att Tranemo Tranegrupp har ett gott rykte i trankretsar och sedan en tid tillbaka sköts verksamheten i Svenska Tranarbetsgruppen

olika
med

med
senare

1997
antal

bidrar

märkt

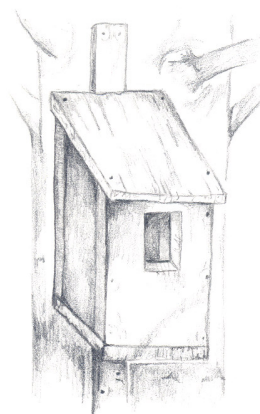
från Tranemo. Trangruppen har också varit med på de fyra senaste Europeiska trankonferenserna och har ett utbyte med tranforskare från Tyskland och Spanien med flera europeiska länder. Trangruppen hedrades också då naturfilmaren Ingemar Lind valde att låta filmen ” Kuorga – fågeln som är stor som en människa” ha världspremiär i Tranemo

Rovfåglar har ju alltid väckt speciella känslor hos fågelskådare och medlemmar ur fågelgruppen har gjort sitt för rovfåglarnas väl. Under 70-talet och fram till 1982 födde medlemmar upp berguvar i fångenskap i Limmared, Tranemo och Grimsås. Detta skedde inom ramarna för Berguv Sydväst som syftade till att återfå berguven som häckfågel i bl.a. vårt område. Många ungar släpptes ut i frihet och under ett antal år hade vi häckande berguv i kommunen, som mest 2 par. Tyvärr är den tiden nu förbi och inga observationer som tyder på häckning har noterats de senaste åren.

Örnarnas situation i Sverige med miljögifter, förföljelse och störningar vid boplatserna gjorde att havsörnen var på väg att utrotas i Sverige och kungsörnen hörde till de hotade arterna. 1972 startades en förening som genom att lägga ut giftfri föda (läs döda grisar) under vintern ville avgifta örnarna och ge ungfåglarna en bättre chans att överleva den första svåra vintern. TNF-medlemmar matade under drygt 20 år örnar vintertid innan EU-regler satte stopp för verksamheten. Dessa regler innebar ett förbud mot att lägga ut okontrollerat kött till örnarna. Örnarna tog i alla fall vara på hjälpen och numer har både kungs- och havsörn relativt stabila stammar i Sverige. Belöningen för slitet att tre dagar i veckan släpa ut döda grisar på en mosse fick man genom underbara örnoobservationer av som mest ca 30 kungsörnar och 3-4 havsörnar på en vintersäsong.

En annan art som varit utsatt för gifter och förföljelse är pilgrimsfalken och medlemmar ur fågelgruppen har tillbringat många timmar med att bevaka och skydda falkbon från störningar och falkenerare som vill stjäla ungarna. För att hjälpa fåglarna med bostadsbristen har fågelgruppens medlemmar genom åren byggt inte bara vanliga fågelholkar utan också tornfalksholkar, strömstareholkar, en smålomsflotte och ett fiskgjusebo.

Hur många fåglar häckar i Tranemo kommun? Denna försökte fågelgruppen reda ut i slutet av 70-talet. Bland siffrorna som togs fram kan nämnas sothöna 10 par, järpe par, ormråk 50 par, trana 20 par, knipa 100 par, gräsand par, fiskmås 200 par, gök 300 par, nattskärva 10 par, spillkråka 50 par, strömstare 1-2 par, järnsparv 2000 par, försärla 5 par, sädesärla 1000 par och rödvingetrast 0 par. Genom åren har kunskapen ökat och flera siffror kan i dag revideras.

fråga

20

300

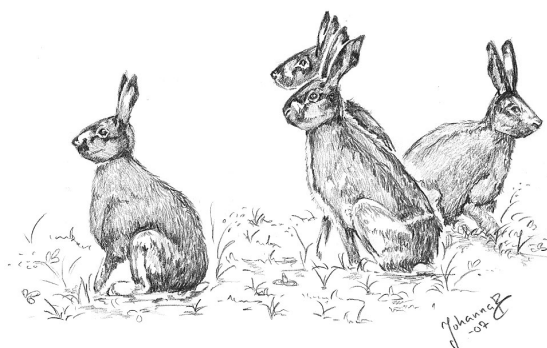
TNF har genom åren haft många intressanta föredragshållare och bl.a. har vi haft besök av naturfotograferna Bertil Pettersson och Sven Gillsäter. Erik Bergsten, känd från

Tekniskt Magasin pratade om alternativa energikällor, Bertil Forsberg från Värmland berättade om varg och Peter Bergman från Finnekumla höll ett lysande föredrag om humlor. De tre senaste åren har vi haft den stora glädjen att få njuta av Ingemar Linds naturfilmer vilket vi hoppas kunna upprepa även de kommande åren.

Föreningen har visat upp sig vid en massa olika arrangemang genom åren och vi har medverkat vid hemvändardagar i Tranemo och vid Naturens Dag som anordnades av fritidsnämnden mellan 79 och 81. Arrangemanget genomfördes i Dalstorp, Tranemo, Långhem och Grimsås och ca 1000 personer deltog vart år. Vi har också varit med på en Jakt – och fiskemässa i Nittorp, en miljögudstjänst i Sjötofta och på skyltsöndagen i Tranemo.

När debatten om kärnkraften var het så var det många medlemmar ur TNF och Fältbiologerna som engagerade sig i Linje 3, vilken förordade avveckling av befintliga kärnkraftverk och en satsning på alternativa energikällor. Folkkampanjen Nej till Kärnkraft bildades i Tranemo kommun under 1979. utbyggnad och sedan en avveckling till 2010. Tyvärr har inte våra politiker varit rakryggade nog att följa folkets vilja och en avveckling av kärnkraften ligger inte inom de närmaste åren. En annan fråga kopplad till kärnkraften drabbade Tranemo 1995. Kommunens ledamöter var positiva till att utbränt kärnbränsle skulle slutförvaras i Tranemo kommun. TNF ordnade snabbt ett informationsmöte där andra än SKB, Svensk Kärnbränsleförsörjning, fick komma till tals. Det bildades en Opinionsgrupp mot en förstudie av kärnbränsleförvaring och flera av TNF:s medlemmar var engagerade i denna. Utgångspunkten var hela tiden att beslutet om var slutförvaringen av kärnbränslet skall ske skall bygga på vetenskapliga grunder och inte styras av en kommuns välvilliga inställning. Under några veckor gick debattens vågor höga och det hela kulminerade i en demonstration med hundratals deltagare och en namnsamling med 1700 röstberättigade underskrifter (19 % av de röstberättigade) och dessutom hundratals barn och boende i grannkommuner. Efter sex veckor beslöt kommunledningen att avstyra det hela och föra frågan vidare till miljödepartementet.

Harstugan belägen vid Normanslid mellan Tranemo och Uddebo är klubblokalen som användes flitigt under fältbiologtiden. Numer används den mest till styrelsemöten och som raststuga.

Bland föreningens andra aktiviteter kan nämnas att vi ansvarade för vandringsleden Oxabanan under många år, att vi anordnat svamputställningar i Skårtebo och slåttergillen vid Stakagården, Långhem under en följd av år. Vi har också sammanställt vad vi vet om grod- och kräldjur samt däggdjur i kommunen, gjort en rejäl undersökning av Hagasjön där vi kollade plankton, provfiskade, gjorde kemisk-fysiska mätningar, tittade på temperatur, siktdjup, smådjur, plankton m.m.

Det senaste projektet är Tåstarps ängar vid Tranemosjön. Sedan tidigare har vi tagit ner tallplanteringen och grävt en klarvattenyta med häckningsöar på maderna. Nu tänker vi skapa ett intressant närnaturområde med betade områden, naturstig och en spång ut i vassen.

Detta var ett försök att visa lite av det som TNF gjort under sina första fyrtio år som förening. Tranemo Naturskyddsföreningen lever således vidare efter sin 40-årsdag och även kommande år kommer det att inventeras, undersökas, ifrågasättas och kämpas för naturen och naturvärdena i Tranemo kommun.

Björn-Åke Andersson

Första maj 2006

För fågelskådarna är utflykten den 1 maj till några av kommunens bästa sjöar en höjdpunkt. Åtskilliga deltagare och många fågelarter brukar det vara. Någon ovanlig art ses eller hörs ofta, och några år har utflykten varit extra minnesvärd. Det året då det fortfarande låg is på sjöarna minns man för rastande stor- och småspovar och kommunens första observation av roskarlar på Lagmanshaga-sjöns is. Andra år har härfågel och svarttärna setts vilket också visar att våren kan ha kommit olika långt vid detta datum.

Första maj 2006 var tveklöst en fullträff när det gäller fåglar. Deltagandet var däremot det lägsta någonsin och det är bara att beklaga de som inte kunde eller ville vara med. Fyra personer deltog, nämligen Björn-Åke Andersson, Stellan Bygård, Daniel Rundgren och undertecknad.

I Tranemosjön låg några viggas och bläsänder vilket vi tyckte bådade gott. Det kunde ju ha varit en natt då många sjöfåglar hade valt att landa i våra sjöar. På maderna upptäcktes några skedänder, en göktyta hördes och en sidensvans flög förbi. Jens Ekdahl kom och berättade att han redan varit i Långhem och att det fanns mycket änder av flera arter i Torpasjön och Yttre Åsunden. Jens åkte sin egen tur och följde inte med oss andra som bestämde oss för att åka medsols, dvs. Långhem först och Ljungsarp sist, även om traditionen är att göra tvärtom.

Vid Rådde fanns de typiska arterna för viltvattnet. En årta och en oväntad dvärgmåsa var mest anmärkningsvärt tillsammans med den varfågel som satt på en ledning mellan Rådde och Enet. Att stanna vid Hofsnäs innebär att man kontrollerar vad som finns i Torpasjön och Yttre Åsunden samt går genom delar av lövskogen på näset. I de båda sjöarna fanns bl.a. 12 stjärtänder, 35 bläsänder, ca 200 viggas, 6 småkrakar, 6 sjöorrar och 14 svärter.

Ett stopp vid Sämsjön var dagens besvikelse så vi fortsatte till Gryttered för att göra en snabb kontroll också där. Fiskgjuse, stjärtmes, viggas och bläsänder noterades tillsammans med dagens enda rödbena. För att vara i vår kommun var det mycket stora antal av andfåglar som rastade i Dalstorpssjön liksom i Lagmanshagasjön dit färden sen ställdes. Hela uppräkningsen av arter och antal ska inte göras här men i Dalstorpssjön fanns drygt 200 fåglar, varav snatterand inte setts tidigare under dagen, och Lagmanshagasjön låg över 300 andfåglar. På den senare platsen sågs också lärkfalk och 3 småspovar. Sammanlagt sågs nära 500 viggas, drygt 30 skedänder, knappt 150 bläsänder, knappt 20 småkrakar, två årtor, ca 30 av vardera svärta, sjöorre och stjärtand, två snatteränder och en brunand. Få afrikaflyttande tättingar hade anlänt, och flera arter som brukar ses eller höras 1:a maj saknades denna gång. Trots det noterades 96 arter, vilket naturligtvis är en rekordnotering för TNF: s 1:a maj-utflykter. Att utbytet denna gång blev så bra berodde på att det under natten regnat, vilket innebär att andfåglar som sträcker mot norr på natten landat i våra sjöar. Regnet försvann under morgonen vilket gjorde rundturen i kommunen än mera angenäm.

Sigvard Lundgren

Naturvandringar på Torpanäset

Under 2006 har det varit tre naturvandringar på Torpanäset, området har nyligen blivit naturreservat och den nybildade Hofsnäs-Torpa gruppen ville att vi i Tranemo Naturskyddsförening skulle ordna naturvandringar med olika teman.

Den första vandringen var den 14 maj och då var temat fåglar. Vi var 15 personer som samlats på Hofsnäs parkering, det var klart och soligt, men lite kyligt i den västliga vinden. Först gick vi ner till Torpasjön och där såg vi bl. a två gråhägrar, några grågäss och på andra sidan sjön satt en fiskgjuse i en talltopp. Vandringen fortsatte sen norrut på stigen utmed Torpasjön och där hörde vi sjungande trädgårdssångare, grönsångare, rödvingetrast och en stenkäck. Sen gick vi österut till Yttre Åsunden och där såg vi en storlom och några skäggdoppingar.

Temat på den andra vandringen, den 27 augusti, var blommor. Då hade vi otur med vädret, det spöregnade, men vi var sex tappra vandrare som gick en runda på Torpanäset. Den 8 oktober var den tredje och sista naturvandringen, då var vi sex stycken, plus en reporter från Borås Tidning som gick med en bit.

Den här gången skulle det handla om lavar, tyvärr kunde ingen av de lavexperter som tillfrågats komma. Som tur var hade Åke Josefsson med sig en lavflora och med den försökte vi artbestämma de lavar vi hittade.

Jan Lundberg

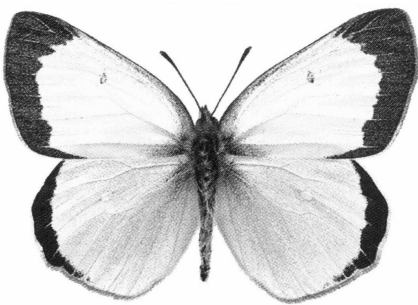

Fjärilar i Tranemo kommun

Vi kan kalla det timing. Årets djurgrupp måste väl ändå ha varit dagfjärilar. Två nya artbestämningsböcker plus en fältboksvariant av praktverket nationalnyckeln kom ut i handeln. Även länsstyrelsen gav ut en enkel men praktiskt guide till fjärilar i Västsverige. Men framför allt gjorde den fantastiska sommaren och snörika vintern att antalet fjärilar i år var större än på länge. Särskilt kunde vi glädjas åt ett ovanligt bra år för svavelgul höfjäril som man kunde träffa på lite här och var. I medierna rapporterades det om ”kolibrier” från trädgårdar i hela landet, Det var också det året då en mer organiserad inventering av dagfjärilar inleddes i Tranemo om än i en blygsam takt.

Fjärilsåret 2006

Efter en kall och snörik mars så inleddes även april i vinterväder, efter otaliga regndagar bjöd den första högtrycksryggen på vårvärme den 11 april då de första fjärilarna rapporterades både i Dalstorp (JvH) och Uddebo, på båda ställena var det nässel-fjärilen som väcktes från sin vinterdvala. Dagarna efter följdes av *påfågelöga*, *sorgmantel* och *citronfjäril*. Men efter ett antal nederbördsområden under resten av april kom den första riktiga sommarvärmerna med temperaturer uppemot 25 grader i början på maj med arter som *grönsnabbvinge* och *tostebåvinge*. Men bakslaget kom och resterande maj blev väldigt ostadig med mycket nederbörd. Även juni började varmt men slutade svalt och regnigt, men med temperaturer på över 30 grader den första veckan in i juni så kläcktes en massa fjärilar fram vanligast var *rapsfjärilen* men även *skogsvisslare*, *ängs* och *skogsvitvinge*, *kvickgräsfjäril* och *svavelgul höfjäril*. Slutet av månaden vandrade även *tistelfjäril* och *amiral* in söderifrån tillsammans med ett mäktigt högtryck som gav den varmaste juli i mannaminne, värmer rekord sattes i bla Borås sen mätningarna startade 1884. Kalasväder för fjärilar.

Svavelgul höfjäril

Vill inte rabbla upp alla sedda arter och det är i nuläget svårt att säga vilka arter som värda att nämnas då kunskapen fortfarande är för liten om vilka arter som är mer eller mindre ovanliga i kommunen. Det kommer jag till senare i presentationen av inventeringen. Om juli slog torkrekord var augusti den motsatta med många dagar med idogt regnade. Trots det observerades mycket fjärilar även i augusti. Vårfjärilarnas avkommor kläcktes fram såsom *påfågelöga*, *nässel*-och *citronfjäril*, i Växtorp sågs *eksnabbvinge*(JvH) och i slutet av månaden flög nykläckta *amiral* och *tistelfjärilar*. September blev ännu en sommarmånad vilket vi nu börjar vänja oss vid och det var också i denna månad det började rapporteras om ”kolibrier” Det var den dagflygande nattfjärilen Stor dagsvärmare som tack vare den varma sommaren lyckats föröka sig här i Sverige för att sedan dyka upp både här och där. Larven lever här på gulmåra. *Stor dagsvärmaren*

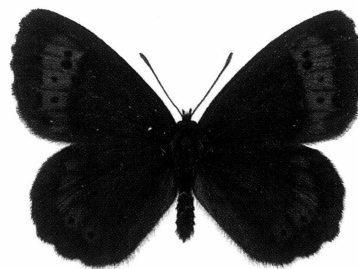
rapporteras både i Växtorp(JvH) och på Ljungstigen i Tranemo (AD). Denna kraftfulla flygare sågs till slutet av september.

Under 2007 ska vi passa på att hålla ögonen efter *skogsgräsfjärilen*. Den tillhör en skara fjärilsarter som är talrikare vartannat år då larven har en tvåårig utveckling och skogsgräsfjärilen föredrar udda år. Larven lever föresten på gräset hässlebrodd. Skogsgräsfjärilen är mörkbrun med ett rödaktig sträck på vingen och flyger i juli-augusti i blomrika gläntor och hyggen.

Rapportörer

JvH Janis von Heyking, AD Anders Dahl

Övriga observationer av författaren

Skogsgräsfjäril

Fjärilsinventeringen

Sammantaget besöktes 21 lokaler i 9 atlasrutor främst i centrala delarna av kommunen. Under inventeringen observerades 34 arter utanför inventeringen sågs ytterligare 7 arter. Här följer en lista på de mest resp. minst förekommande arterna på de 21 lokaler som besökts.

<u>Art</u>	<u>lokaler</u>	
Brunfläckig pärlemorfjäril	15	71%
Ängssmygare	9	43%
Rapsfjäril	8	38%
Mindre guldvinge	8	38%
Ängspärlemorfjäril	7	33%
Luktgräsfjäril	7	33%
Grönsnabbvinge	1	5%
Skogspärlemorfjäril	1	5%
Vitgräsfjäril	1	5%
Starrgräsfjäril	1	5%
Pärlgräsfjäril	1	5%

Resultatet speglar också vilka lokaler som besökts då andelen gräsmarker var högre än skogsmarker bland lokalerna.

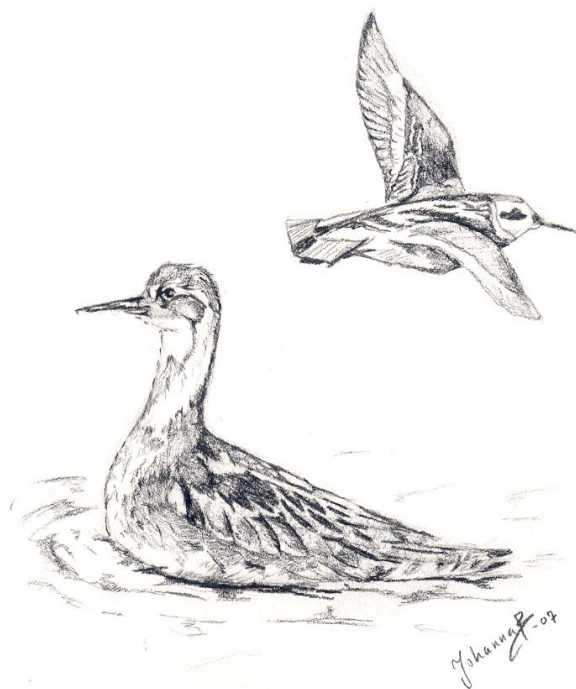
Ytterligare information finner ni på www.fjarilaritransmo.tk

Smalnäbbad simsnäppa

- en ny fågelart för Tranemo kommun

Söndagen den 30 juli bjöd på vackert väder och efter att ha varit med familjen på badstranden beslöt jag mig för att köra en liten skådarrunda. Så här mitt i sommaren är ju inte skådaraktiviteten på topp men nu infann sig suget efter lite skådning. Efter att ha kört vägen över Korrebo i Månstad kom jag så fram till Rådde sent på eftermiddagen.

Jag ställde upp tuben och kollade över vattenytan. Ungkullar av vigg, rörhöna, sothöna och sångsvan var trevliga obsar innan jag plötsligt fick syn på en oväntad fågel ungefär mitt i dammen. Det kändes som smalnäbbad simsnäppa, men det var länge sedan jag såg en sådan. Dessutom var den i ungfågeldräkt och fågelboken låg hemma. Nåväl, en telefonsignal till Stellan Bygård gav besked om att den första känslan var rätt – det var en simsnäppa. Jag ringde de skådare jag fick tag på och flera kunde se simsnäppan innan den försvann.

Smalnäbbad simsnäppa

I hela Sverige finns, förutom Råddeobsen, 6 observationer rapporterade på Svalan 29-31/7 2006 fördelade på Öland (4), Gotland (1) och Jämtland (1).

Ringmärkningsnotiser

Ringmärkning vid Tranemosjön ägde rum tre helger under hösten, sammanlagt fem dagar. Totalt märktes 298 fåglar vilket är färre än genomsnittet. Däremot blev fångsten 20 augusti rekordstor. Hela 147 fåglar ringmärktes och trädpiplärkorna dominerade kraftigt (94 ex). Tyvärr gjordes inga kontroller av fåglar märkta på annan plats och inte heller har det kommit någon rapport om något återfynd. En göktyta utgjorde den mest anmärkningsvärda fångsten.

Återfynd

En kull om två ormvråksungar märktes nära Älvshult, Ambjörnarp sommaren 2005. Den ena hittades trafikskadad 21 januari 2006 i Isterberg, Osnabrück i västra Tyskland. Dagen efter dog den. Avståndet från märkplatsen är 681 km.

Sigvard Lundgren

Gråsparven i Tranemo kommun 2006

I den förra Naturen i Tranemo frågades det efter var det finns gråsparvar i kommunen. Gensvaret har varit magert och det beror antingen på att få brytt sig om att notera och rapportera eller att arten är verkligt ovanlig. Kanske är det en kombination av dessa faktorer. Nåväl, jag tänker redovisa vad som rapporterats samtidigt som jag uppmanar till att också i år leta efter och rapportera gråsparvar. Skälet är uppenbart, arten blir alltmer ovanlig i kommunen.

Rapporter har kommit från Tranemo, Limmared, Ambjörnarp och Rådde, Länghem. I Tranemo finns gråsparvar på flera ställen i samhället, men det är uppenbart att de är färre än tidigare. I Limmared och Ambjörnarp har enstaka fåglar rapporterats men sannolikt finns det fler än de som noterats. Det största noterade antalet är ca 10 ex vid Kroksjöns fiskecamp. Den lokalen är också tillsammans med Rådde de platser som inte utgör en tätort, om nu Ambjörnarp kan kallas det. Rapportörer har varit Björn-Åke Andersson, Jan Lundberg, Daniel Rundgren, Anders Svensson och undertecknad.

Rapporter om gråsparvar kan ske Reportsystemet för Fåglar (Svalan) eller till undertecknad.

Sigvard Lundgren

Rapport för 2006 från Tranemo Trangrupp

Fältverksamhet

Elva ungar märktes under året och av speciellt intresse är att för fem av dessa är en förälder ringmärkt. Fyra av dessa ungar har under hösten rapporterats från Tyskland och Frankrike. Studierna av häckningsframgång har avslutats, men utan att kunna ge ett exakt värde på häckningsframgången står det klart att ungotproduktionen under 2006 var betydligt bättre än de senaste åren. Den har troligen varit på samma nivå som ett "normalår" under 90-talet då den låg på drygt 0,5 stora ungar per häckande par. Det är också klart att omläggningar, dvs. att en ny kull påbörjas när den första spolieras under ruvningen, inte är ovanliga.

Eftersök och kontroller av märkta individer blir allt viktigare och utgör en allt större del av fältarbetet. Det är också en belöning för det arbete som gjorts när man upptäcker eller får en rapport om en ringmärkt trana.

Kontroller av ringmärkta tranor

Ett omfattande arbete utgörs av dataläggning av den stora mängd rapporter som erhålls från observatörer fr.a. i Spanien, Frankrike, Tyskland och Sverige. Under hösten kom en rapport från Tierp i nordöstra Uppland rörande en trana märkt i Mossebo 2004. Det är vårt nordligaste fynd hittills i Sverige. 1996 sågs en Tranemomärkt trana i Finland något längre norrut.

Den svenska tranarbetsgruppen

Vid april hölls ett möte med den svenska tranarbetsgruppen i Hornborgatrakten. Vid detta möte avgick den gamla ledningsgruppen, där Göran Lundin mycket förtjänstfullt varit ordförande alltsedan gruppen bildades 1991. I brist på bättre lösningar hade Tranemo trangrupp, dvs. Björn-Åke Andersson, Hans Ericson och undertecknad, erbjudit sig att ta över ansvaret för verksamheten, om än med lägre ambitionsnivå än tidigare. Resultatet blev också att den svenska verksamheten till stor del nu leds från Tranemo.

Ungern

I oktober hölls en europeisk trankonferens i Hortobagy nationalpark i Ungern och där deltog vi från Tranemo. Ett skäl till att vi hållit på med transtudier under ca 15 år är det utbyte i form av information och personliga kontakter som dessa konferenser ger.

Ungernkonferensen var inget undantag. Dessutom anordnades utflykter där vi fick se flera tusen tranor anlända till sina övernattningsplatser samtidigt som solen gick ner över den ungerska slätten – oförglömliga upplevelser. Dessutom kunde vi se många andra fåglar i nationalparkens finaste våtmarksområden. Några ringmärkta tranor sågs också av konferensdeltagare. Ingen var dock märkt i Sverige, och det var inte heller väntat. De tranor som rastar i Ungern kommer framförallt från områden öster om Östersjön, och de ringmärkta individerna kom alla från Finland eller Estland.

Sigvard Lundgren

Fåglar i Tranemo

2006

Årets fågelrapport är huvudsakligen hämtad ur det Internetbaserade rapporteringssystemet Svalan. Liksom kommer merparten av observationerna från fågelgruppens medlemmar men för varje år ökar antalet observationer från andra skådare som rapporterat från vår kommun.

tidigare år
medlemmar

Det går naturligtvis även fortsättningsvis att rapportera sina fågelobservationer via brev, mejl eller telefon till undertecknad eller någon i fågelgruppen.

Vi vill uppmana alla att rapportera även de ”vanliga” arter som ökar eller minskar, detta för att kunna följa utvecklingen över tiden och få en bild av hur fågelfaunan förändras i vår kommun. Det är extra intressant med häckningar.

Vi vill också att ni rapporterar förstafyndet för våra flyttfåglar för att se om ankomsttiden förändras genom åren.

Året som gått kommer att minnas som ”det stora nedfallets år”. Vädersituationen de två första majdagarna gjorde nämligen att det fanns rastande sjöfåglar av aldrig tidigare skådade antal i många av våra sjöar. Mer om detta finns att läsa i artikeln om 1:a majutflykten. Däremot så uteblev vadarna nästan totalt detta år.

Ordlista: ad= gammal fågel, juv= ungfågel, 2K= fågel född förra året.

Siffran inom parantes anger antalet observationer av arten t.o.m. 2005.

Björn-Åke Andersson

Smålom. En misslyckad häckning och 1 par i lämplig häckningsmiljö i Sjötofta (SL, BÅA) .

Storlom. Häckningar: 1 par, 2 ungar Övre Älvsjön, Ambjörnarp, (SL), 1 par, 1 unge Gräskan, Sjötofta (BÅA), 1 par, 1 unge Ösjön, Limmared (JL), 1 par, 1 unge Torpasjön, Länghem (JL), 2 par (misslyckade) Lagmanshagasjön, Ljungsarp (JE), 1 par misslyckat Visen, Ambjörnarp (JE).

1:a observationen: 1 ex Tranemosjön 4/4 (KM).

Både 2006 och 2007 har storlommen lyckats bättre med häckningen än på många år.

Skäggdopping. Häckningar: 1 par Dragsudd, Yttre Åsunden, Långhem (JL).
Vinterfynd: 30 ex Sämsjön, Månstad 23/12 (JL) och 75-250 ex Yttre Åsunden ,
Långhem 19/11-26/12 (SB,JL,MD).

Det finns alldeles säkert fler par skäggdopping som häckar i kommunen och det vore
intressant att med båt inventera Yttre Åsunden, Torpasjön och Sämsjön för att få en
bättre uppfattning om skäggdoppingens status som häckfågel i Tranemo kommun.

Gråhakedopping. (19) 2 ex Dalstorpssjön 2/5 (SB), 3 ex Torpasjön, Långhem 3/5
(TFG).

Svarthakedopping. Häckning endast rapporterad från Korrebo, Månstad 2 par, 2 ungar
(SL). Svarthakar finns också rapporterade från Källhult, Limmared max 3 ex 19/4 -
14/6 (TFG), Råde, Långhem max 16 ex
17/4 – 23/7 (TFG, m.fl.). Utanför
häckningsdammarna sågs 1 ex
Tranemosjön 2/4 (KM), 1 ex Sämsjön,
Månstad 22/4 resp. 2/5 (JvH, JL) samt
Lagmanshagasjön, Ljungsarp 27/4 (JE).

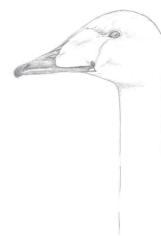

Storskarv. Inga häckningar och inga bon kunde konstateras under året. Skarvar ses numera under större
delen av året på ett flertal lokaler.

Knölsvan. Häckningar: 1 par Torpasjön, Långhem (JE). 1 ex halsringmärkt UM 53
Yttre Åsunden, Långhem 27/4 (JE).

Mindre sångsvan. (70) 22 ex mot N Nittorp 29/3 (HE), 7 ex Korrebo, Månstad 2/4
(TFG), 2 ex mot N Tranemosjön 3/4 (KM).

Sångsvan. Häckningar: 1 par, 3 ungar Korrebo, Månstad
par, 2 ungar Råde, Långhem (TFG). Par sedda på lämplig
under häckningstid: Björstorp, Ljungsarp (BÅA), Lillsjön,
Algutstorp, Tranemo (BÅA), Källhult, Limmared (MD).

(SL), 1
lokal

Sädgås 10 observationer under våren och 4 under hösten. Vid
Korrebo, Månstad rastade 2 ex av rasen rossicus
(tundrasädgås) 31/3 (SB) resp. 2/4 (BÅA,MD).

Bläsgås. (17) 2 ad mot S Växtorp, Dalstorp 2/4 (SB, JvH), 1 ex mot S Älvshult,
Ambjörnarp 13/7 (SL) samt 1 ex mot S samma lokal 29/10 (SL).
Första sommarfyndet av bläsgås i kommunen och det enda julifyndet på Svalan i
Sverige 2006.

Grågås. Häckningar: 17 häckningar är rapporterade varav 11 kullar 29 pull Stomsjön,
Ljungsarp (HE). Troligen finns det flera häckande par i kommunen men det är ändå 10

fler rapporterade häckningar än 2005. Höga antal: 183 ex Hulared 30/7 (JE), 200 ex Korrebo, Månstad 20/8 (MD), 150 ex samma lokal 7/9 (HE), 250 ex mot S Älvshult, Ambjörnarp 29/10 (SL), 600 ex Ömmestorp, Tranemo 29/10 (BD).

Stripgås. (2) 1 ex Hulared 30/7 (JE).

Kanadagås. Häckningar: 22 häckningar är rapporterade från kommunen.

Vitkindad gås. (18) 8 ex Lagmanshagasjön, Ljungsarp 27/4 (JE), 6 ex mot N Rådde, Långhem 2/4 (SB, JvH), 50 ex mot N Växtorp, Dalstorp 1/5 (JvH), ca 250 ex mot N Limmared 16/5 (Klas-Göran Stenblock), 20 ex mot S Älvshult, Ambjörnarp 29/10 (SL). Flocken i Limmared hade troligen rastat på maderna och är den största hittills i kommunen.

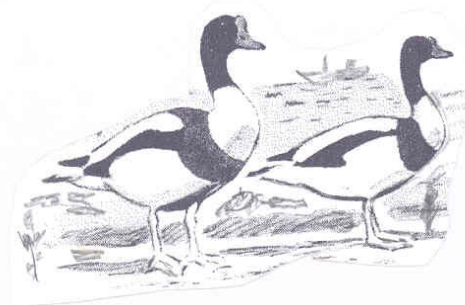
Prutgås. (36) 48 ex mot S Lagmanshagasjön, Ljungsarp 30/9 (JE).

Den 1:a och 2:a maj var det ett aldrig tidigare skådat ”nedfall” av änder i kommunens sjöar. Detta resulterade i högre antal än brukligt på många arter vilket framgår av följande observationer.

Gravand. (24) 1 ex Dalstorpssjön 2/5

(SB)

Bläsand. Stort antal: 100 ex Yttre Åsunden, Långhem 7/10 (JL), 103 ex Dragsudd, Yttre Åsunden, Långhem (MD).

22/10

Snatterand. (41) 1 par Torpasjön, Långhem 15/4 (JL), 1 par Dalstorpssjön 1/5 (BÅA,DR,SB,SL), 5 hanar, 2 honor Tranemosjön 2/5 (KM). 7 ex är nytt antalsrekord då tidigare största flock bestod av 5 ex Byasjön, Ambjörnarp 3/4 2000.

Kricka. Stort antal: 150 ex Lagmanshagasjön, Ljungsarp 1/5 (JE).

Stjärtand. (96) 6 par Torpasjön, Långhem 1/5 (TFG), 23 ex Lagmanshagasjön, Ljungsarp 1/5 (TFG), 6 ex Sämsjön, Månstad 1/5 (JE), 8 ex Dalstorpssjön 1/5 (JE), 6 ex Yttre Åsunden, Långhem 1/5 (JE), 1 par Tranemosjön 2/5 (SL), 6 ex Dalstorpssjön 2/5 (TFG), 28 ex Lagmanshagasjön, Ljungsarp 2/5 (JE), 1 par Sämsjön, Månstad 2/5 (JvH), 2 honfärgade Rådde, Långhem 29/ (JL). Flocken i Lagmanshagasjön är den största i kommunen.

Årta. (70) 1 par Tranemosjön 1/4 (BÅA), 1 hane Rådde, Långhem (BÅA,DR,SB,SL), 1 hane Dalstorpssjön 1/5 (BÅA,DR,SB,SL), 1 par Sämsjön, Månstad 2/5 (SB), 2 hanar 1 hona Lagmanshagasjön 2/5 (JE), 1 par Tranemosjön 2-3/5 (TFG).

Skedand. 1 par Tranemosjön 4/4 (TFG), 1 par samma lokal 15/4 (DR), 3 ex samma lokal 1/5 (TFG), 10 ex Sämsjön, Månstad 1/5 (JE), 2 ex Stomsjön, Ljungsarp 1/5 (JE),

25 ex Lagmanshagasjön, Ljungsarp 1/5 (BÅA,DR,SB,SL), 5 ex Dalstorpssjön 1/5 (BÅA,DR,SB,SL), 3 ex Tranemosjön 2/5 (TFG), 1 par Visen, Ambjörnarp 2/5 (BÅA), 12 ex Lagmanshagasjön, Ljungsarp 2/5 (JE), 2 ex Mörksjön, Ljungsarp 2/5 (JE), 4 ex Stomsjön, Ljungsarp 2/5 (JE), 2 par Sämsjön, Månstad 2/5 (JvH), 2 par Rådde, Långhem 2/5 (TFG), 15 ex Dalstorpssjön 2/5 (SB), 1 par Tranemosjön 18/5 (MD), 2 honfärgade Rådde, Långhem 7/10 (JL).

Brunand. 1 par Rådde, Långhem 17/4 (JL), 1 hane Lagmanshagasjön, Ljungsarp 1/5 (BÅA,DR,SB,SL), 5 ex samma lokal 2/5 (JE), 1 hane Sämsjön, Månstad 2/5 (SB,KM), 1 hane Dalstorpssjön 2/5 (SB), 1 ex Rådde, Långhem 3/5 (AS), 1 hane samma lokal 2/9 (AS,JL), 4-5 hanar Yttre Åsunden, Långhem 7-8/10 (JL,SB).

Vigg. Häckning: 1 par (9 ungar) Rådde, Långhem (TFG).

Detta är 4:e konstaterade häckningen i kommunen. Stora antal: 160 ex Lagmanshagasjön, Ljungsarp 1/5 (TFG), 180 ex Dalstorpssjön 1/5 (TFG), 100 ex Yttre Åsunden, Långhem 1/5 (JE), 100 ex Torpasjön, Långhem (BÅA,DR,SB,SL), 90 ex Tranemosjön 2/5 (TFG), 100 ex Lagmanshagasjön, Ljungsarp 2/5 (JE), 190 ex Dalstorpssjön 2/5 (SB). Tidigare största viggflock var 110 ex Sämsjön, Månstad 30/4 1980.

Bergand. (43) 1 hane Store Malen, Ambjörnarp 1/5 (Håkan Strömkvist), 1 hona Dalstorpssjön 2/5 (SB), 1 hane Torpasjön, Långhem 2/5 (TFG), 4 hanar Lagmanshagasjön, Ljungsarp 2/5 (JE), 1 honfärgad Sämsjön, Månstad 12/11 (MD).

Alfågel. (32) 1 par Dalstorpssjön 2/5 (SB), 2 par Lagmanshagasjön, Ljungsarp 2/5 (BÅA).

Sjörre. 7 flockar hörda på nattsträck; Kättsjö, Grimsås (1), Mjällbo, Uddebo (1) och Älvshult, Ambjörnarp (5) 7-20/4 (JE,TT,SL), 2 ex Tranemosjön 13/4 (JE), 11 ex Lagmanshagasjön, Ljungsarp 1/5 (TFG), 12 ex Yttre Åsunden, Långhem 1/5 (JE), 8 ex Dalstorpssjön 1/5 (BÅA,DR,SB,SL), flera ex Store Malen, Ambjörnarp 1/5 (Håkan Strömkvist), 2 resp. 4 ex Torpasjön, Långhem 1-2/5 (TFG), 1 hane Byasjön, Ambjörnarp 2/5 (SL), 16 ex Lagmanshagasjön, Ljungsarp 2/5 (JE), 40 ex Yttre Åsunden, Långhem 2/5 (JvH), 50 ex Sämsjön, Månstad 2/5 (JvH), 60 ex Dalstorpssjön 2/5 (SB).

Svärta. (37) minst 1 hane 1/5 Store Malen, Ambjörnarp 1/5 (Håkan Strömkvist), 31 ex Lagmanshagasjön, Ljungsarp 1/5 (JE), 8 ex Sämsjön, Månstad 1/5 (JE), 10 ex Dalstorpssjön 1/5 (BÅA,DR,SB,SL), 8 ex Yttre Åsunden, Långhem 1/5 (BÅA,DR,SB,SL), 6 ex Torpasjön, Långhem 1/5 (BÅA,DR,SB,SL), 1 hane Tranemosjön 2/5 (TFG), 8 ex Stomsjön, Ljungsarp 2/5 (JE), 200 ex Lagmanshagasjön, Ljungsarp 2/5 (JE), 140 ex Yttre Åsunden, Långhem 2/5 (JvH), 20 ex Torpasjön, Långhem 2/5 (JvH), 100 ex. Sämsjön, Månstad 2/5 (JvH), 140 ex. Dalstorpssjön 2/5 (SB). Tidigare största flock av svärta bestod av 9 ex och sågs i Lagmanshagasjön, Ljungsarp 6/5 2005 respektive 22/9 1998.

Salskrake. (72) 1 hane Rådde, Långhem 15/4 (TFG), 1 par Torpasjön, Långhem 17/4 (MD), 1 par Lagmanshagasjön, Ljungsarp 25/4 (JE), 1-2 honor Rådde, Långhem 28-29/10 (BÅA,JL), 2 honfärgade Dragsudd, Yttre Åsunden, Långhem 26/12 (TFG).

Småskrake. 1 hane Tranemosjön 3/4 (TFG), 2 par Torpasjön, Långhem 16/4 (BÅA), 3 par Yttre Åsunden, Långhem 1/5 (TFG), 14 ex Lagmanshagasjön, Ljungsarp 1/5 (JE), 3 ex Dalstorpssjön 1/5 (TFG), 8 ex Torpasjön, Långhem 1/5 (JE), 1 par Gärdesjö, Långhem 1/5 (BÅA,DR,SB,SL), 4 par Tranemosjön 2/5 (SL), 9 ex Dalstorpssjön 2/5 (TFG), 5 ex Lagmanshagasjön, Ljungsarp 2/5 (JE) 5 ex Torpasjön, Långhem 2/5 (JvH), 1 par Sämsjön, Månstad 2/5 (JvH). Småskrakeflocken i Lagmanshagasjön 1/5 slog det tidigare rekordet på 12 ex som sågs i Torpasjön, Långhem 30/4 1986.

Röd glada. (49) 1 ex Dalstorp 9/5 (JE), 1 ex Slumsvik, Månstad 6/6 (Tommy Ekdahl), 1 1K Rådde, Långhem 13/8 (MD), 3 ex mot SV Tingarör, Långhem 19/9 (Peter Wredin, Hans Karlsson).

Femte året i rad med observationer under häckningstid.

Havsörn. 1 2K Forsa, Långhem 11/3 (Jan Andersson, m.fl.), 1 ad Torpasjön Yttre Åsunden, Långhem 7/10 och 29/10 (JL), 1 subad mot Ö Visen, Ambjörnarp 4/11 (Anders Wikland), 1 juv mot NO Kättsjö, Grimsås 18/11 (JE), 1 3K+ Rådde, Långhem 26/11 (MD), 1 juv Nittorp ca 30/11 (Klas-Göran Stenblock).

Brun kärrhök. Fynd under häckningstid: 1 hane Rådde, Långhem 3/6 (AS).

Blå kärrhök. 5 observationer under våren och 10 under hösten.

Ängshök. (2) 1 honfärgad mot NV Växtorp, Dalstorp 1/5 (JvH), 1 ad hane mot SV Ambjörnarp 5/10 (Patrik Hansson).

Sparvhök. Stort antal 15ex mot S Växtorp, Dalstorp 2/9 (SB).

Kungsörn. Inga fynd under häckningstid men 1 2K+ Varred, Långhem 8/4 (MD,AD). Dessutom gjordes 7 observationer under vinterperioden.

Fiskgjuse. Häckningar: Ambjörnarp (JE,BÅA), Ambjörnarp (SL), Hulared (BZ,BÅA), Limmared (HE), Långhem (BÅA). Trolig häckning: Långhem (BÅA). Första obs: 1 ex mot N Tranemosjön 3/4 (KM).

Tornfalk. Inga konstaterade häckningar men observationer vid Rådde, Långhem 1/6 och 11/6 (JL, Peter Bryngelsson) och 4 ex Källeberg, Ambjörnarp 20/8 (SL) antyder att häckning kan ha skett i kommunen.

Lärkfalk. Häckning: Ambjörnarp (2 ungar) (SL). Trolig häckning: Ljungsarp (stationärt par) (JE), 2 ad, 1 juv Kättsjö, Grimsås 13/8 (JE), Limmared 1 par

(varnande) (JL) . Fynd under häckningstid: 1 ex Södra Åsarp-Skårtebo 6/6 och 10/6(JL), 1 ex Rådde, Långhem 12/7 (JL).

Stenfalk Vinterfynd: 1 hane Bragnum, Långhem 29/1 (MD).

Pilgrimsfalk. (52) 1 ad mot N Rådde, Långhem 25/3 (BÅA, HE), 1 1K samma lokal (MD).

Järpe. Endast två rapporter 2006.

Orre. 16 tuppar i en björk och. 18 spelande Kättsjö, Grimsås 15/2 resp. 23/4 (JE).

Tjäder. Observationer finns från 23 lokaler.

Vaktel. (1) 1 ex Opensten, Limmared 24/6 (MD, TFG).

Kornknarr. (28) 1 ex Kättsjö, Grimsås 25/5 (JE), 1 ex funnen död Bystad, Limmared 15/6 (MD).

Vattenrall. (65) 1 ex Grytteredsjön 6/5-5/6 (TFG), 1 ex Tranemosjön 6-8/5 (MD), 1 ex Ryda mader, Nittorp 8/6 (HE).

Småfläckig sumphöna (21) 1 ex Grytteredsjön, Hulared 7-11/5 (TFG).

Rörhöna. (58) Häckning: 1 par Källhult, Limmared (TFG) och 2 par Rådde, Långhem (TFG).

Sothöna. Häckning: 1 par Rådde, Långhem (6 ungar) (TFG). Endast observerad i Tranemosjön och Sämsjön, Månstad förutom häckningen. Detta är den 6:e häckningen i Tranemo kommun.

Trana. Första obs: 1 ex Mjällbo, Uddebo 22/3 (TT).

Ett flertal färgmärkta individer har noterats i kommunen och häckande par har kontrollerats.

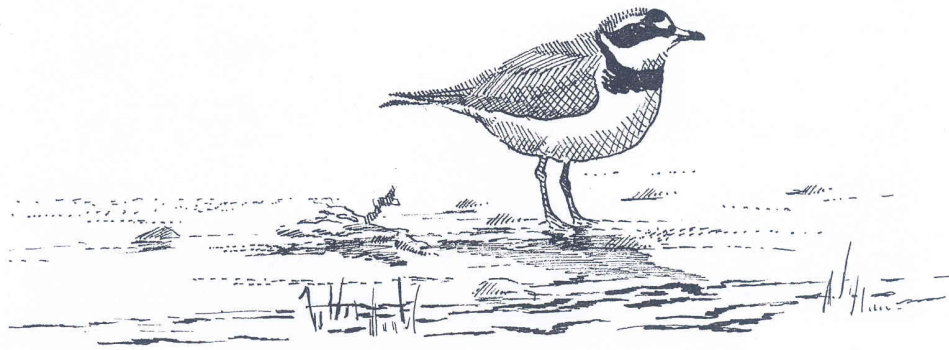
Strandskata. 1 ex Torpasjön – Yttre Åsunden, Långhem 2/5 (TFG), 1 ex Växtorp, Dalstorp 3/5 (JvH), 1 ex Torpasjön, Långhem 1/7 (JL), 1 ex Lagmanshagasjön, Ljungsarp 28/7 (JE).

Mindre strandpipare. Ingen häckning konstaterad 2006 men fynd under häckningstid finns rapporterat från följande lokaler: Hyltegårde, Limmared (JL,AS), Sörkvarna, Dalstorp (JE), Berg, Tranemo (TT,MD), Lagmanshagasjön, Ljungsarp (JE), Kättsjö, Grimsås (JE). Flera ”säkra” lokaler saknas i rapporten.

19/8

tuppar

Större strandpipare. (94) 1 ex mot N Växtorp, Dalstorp 2/4 (SB), 1 ad Korrebo, Månstad 15/4 (BÅA), 5 ex Algutstorpsjön, Tranemo 13/8 (JL) och 2 ex samma lokal 14/8 (MD).

Tofsvipa. Fynd som tyder på häckning finns rapporterat från 6 lokaler. Här finns betydligt mer att hämta genom en bättre rapportering.

Kärrensnäppa. 1 ad Visen, Ambjörnarp 27/7 (JE), 1 1K Algutstorpsjön, Tranemo 13-14/8 (JL,MD).

Brushane. (88) 9 ex Lagmanshagasjön, Ljungsarp 1/5 (JE), 3 ex Rådde, Långhem 13/9 (JL, FL).

Dvärgbeckasin. (59) 1 ex Växtorp, Dalstorp 23/4 (SB), 1 ex Såget, Limmared 11/11 (JL).

Morkulla. Vinterfynd: 1 ex i Älvshult, Ambjörnarp 29/12 (SL).

Småspov. 3 ex Lagmanshagasjön, Ljungsarp 1/5 (TFG).

Storspov. Häckning/trolig häckning är rapporterad från 8 lokaler i kommunen. Rapportera gärna storspov under häckningstid. Stort antal: 55 ex rastande Lagmanshagasjön, Ljungsarp 1/5 (JE)).

Obestämd spov. 2 ex (rak näbb) mot S Växtorp, Dalstorp 29/3 (JvH).

Svartsnäppa (98) 1 ex Sämsjön, Månstad 2/5 (JvH).

Rödbena. 1 ex Yttre Åsunden, Långhem 1/5 (JE), 1 ex Grytteredsjön, Hulared 1/5 (BÅA,DR,SB,SL), 1 ex mot N Bystad, Limmared 5/5 (MD).

Drillsnäppa. 1:a årsobs: 1 ex Tranemosjön 25/4 (DR).

Smalnäbbad simsnäppa. 1 1K Rådde, Långhem 30/7 (TFG).
Ny art för Tranemo kommun.

Dvärgmå. (35) 1 ad Rådde, Långhem 1/5 (BÅA,DR,SB,SL), 1 ex samma lokal 7/5 (JL).

Skrattmå. Häckning: från Rådde, Långhem är rapporterat ca 20 bon/ruvande fåglar men 26/5 var alla bon övergivna (TFG), 1 ruvande Sämsjön, Månstad 20/5 (JL).

Fiskmå. Stort antal: 100ex Lagmanshagasjön, Ljungsarp 17/4 (JE). Vinterfynd: 10 ex Yttre Åsunden, Långhem 10/12 och 23/12 samt 4 ex samma lokal 29/12 (JL), 23 ex Sämsjön, Månstad 23/12 (JL).

Silltrut. (96) 1 ad Lagmanshagasjön, Ljungsarp 17/4 (JE), 1 ad Torpasjön, Långhem 4/6 (JL).

Gråtrut. Häckningar och fynd som tyder på häckning: Grysjön, Sjötofta 1 par (SL), 1 par Gräskan, Sjötofta (BÅA).

Havstrut. Häckning och fynd som tyder på häckning: 1 par Lagmanshagasjön, Ljungsarp (JE), 1 par Visen, Ambjörnarp (JE, BÅA).

Fisktärna. Häckningar: 1 par Gräskan, Sjötofta (BÅA), 4 par Visen, Ambjörnarp (JE, BÅA).

Silvertärna. 20 ex mot S Yttre Åsunden, Långhem 2/5 (JvH), 1 ex Torpasjön, Långhem 7/5 (MD), 1 ex Rådde, Långhem 7/5 (JL), 12 ad Rådde, Långhem 23/7 (JL).

Skogsduva. Inga fynd under häckningstid. 10 vårfynd 21/3 -9/4 och 3 höstfynd 4/9-28/10.

Ringduva. Tidig obs: 1 ex Bystad, Limmared 15/2 (MD).

Turkduva. (61) 1 ex Kättsjö, Grimsås 13/4 (JE).

Gök. 1:a årsobs: 1ex Älvshult, Ambjörnarp 5/5 (SL) ex samma datum Bystad Limmared (MD).

Sparvuggla. Rapporterad från 6 lokaler under häckningstid.

Kattuggla Rapporterad från 11 lokaler under häckningstid varav tre konstaterade häckningar.

Hornuggla. 2 häckningar rapporterade.

Pärluggla. Rapporterad från 9 lokaler under häckningstid.

och 1

Nattskärra. 1 spelande Brandsmo, Tranemo 24/6-10/7 (TFG), 1 ex söder Algutstorp, Tranemo 10/7 (JE).

Tornseglare. 1:a årsobs: 4 ex mot N Tranemo 8/5 (KM).

Göktyta. Revirhävdande fåglar har noterats på endast 4 lokaler.

Mindre hackspett. Vår- och sommarfynd har noterats på 13 lokaler.

Trädlärka. Häckning: Sjungande fåglar och observationer som tyder på häckning har noterats vid Tranemosjön (TFG). På sträck gjordes 8 vår och 3 höstobservationer varav hela 12 ex rastande Älvshult, Ambjörnarp 29/3 (SL).

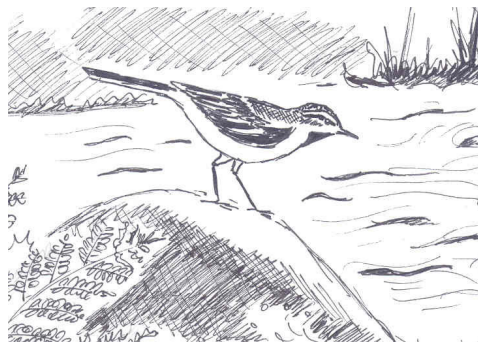
Sånglärka. 1:a årsobs: 1 ex mot N Växtorp, Dalstorp 18/3 (SB) och 1 ex Rådde, Långhem 18/3 (MD).

Backsvala. Häckningar: 40 bon Sörkvarna, Dalstorp (JvH), 40 bon Limmared (BÅA), 30 bon Bergtäkten, Tranemo (BÅA), 20 bon Kroksjön, Tranemo (BÅA).

Ladusvala. Tidig obs: 1 ex Månstad 17/4 (SB).

Rödstrupig piplärka. (80) 1 ex mot S Växtorp, Dalstorp 9/9 (SB), 1 ex mot S Opensten, Limmared 15/9 (BÅA).

Forsärla. Häckningar eller fynd som häckning är rapporterade från 5 lokaler. rapportering då flera kända lokaler

tyder på
Dålig
saknas.

Sädesärla. 1:a årsobs: 1 ex Korrebo, 31/3 (SB).

Månstad

Sidensvans. Vårfynd: 18 ex Mjällbo, 26/4 (TT), 1 ex Tranemosjön 1/5 (BÅA,DR,SB,SL), hörd Mjällbo, Uddebo 3/5 (TT), 2 ex Normanslid, Tranemo 4/5 (RB).

Uddebo

Rödhake. Vinterfynd: 1 ex Limmared 22/1 (AS).

Svart rödstjärt. Häckningar och fynd som tyder på häckningar är gjorda på följande lokaler: Erik Larsson Bygg, Limmared (TFG), Jabo, Tranemo (KM,BÅA), Hyltegårde, Limmared (AS), Gamla Tvätten, Tranemo (TFG), Teknos, Tranemo (MD).

Ringtrast. 1 hane Kättsjö, Grimsås 16/4 (JE), 1 hane Hofsnäs, Långhem 17/4 (BÅA), 1 hane Broaslätt, Långhem 19/4 (MD), 1 hane Trollabo, Mossebo 21/4 (Karl-Åke

Petersson), 1 hane Växtorp, Dalstorp 23/4 (SB), 2 ex Älvshult, Ambjörnarp 26/4 (SL), 1 2K hane Växtorp, Dalstorp 29/4 (SB).

Rödvingetrast. Sjungande fåglar har noterats på 6 lokaler under häckningstid.

Gräshoppsångare. (17) 1 sjungande Södra Åsarp, Limmared 30/6 – 9/7 (JL,TFG).

Sävsångare. Sjungande fåglar har endast noterats från Tranemosjön max 3 ex (BÅA,SL).

Kärrsångare. (98) 1 sjungande Tranemosjön 21/5 (BÅA), 1 sjungande Bystad, Limmared 1/6 (MD).

Härmsångare. Sjungande fåglar har hörts på 10 lokaler i kommunen.

Lövsångare. 1.a årsobs: 1 sjungande Mjällbo, Uddebo 21/4 (TT). Sen obs: 1 ex Växtorp, Dalstorp 1/10 (SB).

Gransångare. Sena obsar: 1 ex Grimsås 21/10 (JE), 1 ex Växtorp, Dalstorp 22/10 (SB).

Svarthätta. Sena obsar: 1 ex Växtorp, Dalstorp 1/10 (SB), 1 hofärgad Grimsås 21/10 (JE), 1 hane Limmared 3/12 (AS).

Ärtsångare. Tidiga obsar: 1 sjungande Tranemo 24/4 (BÅA), 1 sjungande Hofsnäs, Långhem 27/4 (JE).

Mindre flugsnappare. (21) 1 ex Torpanäset, Långhem 1/6 (MD), 1.sjungande Lagmanshagasjön, Ljungsarp 11/6 (JE).

Svartvit flugsnappare. 1:a årsobs: 1 hane Limmared 23/4 (JL).

Skägges. (5) ca 10 ex Tranemosjön 15/10 (JE).
Det är 13 år sedan förra observationen.

Sommargylling. (6) 1 sjungande Älvshult, Ambjörnarp 5/7 (SL).

Varfågel. Vårobs: 1 ex Rådde, Långhem 1/5 (BÅA,DR,SB,SL).

Korp. Stort antal: 250 ex Nittorp 25/11 (HE).

Svartkråka. (11) 1 ad mot N Torpasjön, Långhem 26/4 (HE).

Steglits. Totalt 18 observationer i kommunen under året.

Vinterhämpling. 4 ex Rådde, Långhem 2/4 (MD), 15 ex Växtorp, Dalstorp 2/4 (SB), 2 ex mot S Älvshult, Ambjörnarp 28/10 (SL), 1 ex mot S Kättsjö, Grimsås 28/10 (JE), 4 ex Växtorp, Dalstorp 29/10 (SB).

Snösiska. (15) 1 ex Limmared 5/1 (AS).

Rosenfink. 1 sjungande Tranemo Gymnasium 8-9/6 (TFG), 1 sjungande Borrarp, Dalstorp 9/6 (SB), 1 sjungande Smålandsgatan, Tranemo 19/7 (BÅA).

Tallbit. (45) 1 ex Dragsudd, Yttre Åsunden, Långhem 12/11 (Erik Vikstrand)

Stenknäck. Häckning: 1 ad matade 1 juv Torpanäset, Långhem 5/6 (BÅA).

Lappsparv. 3 ex Rådde, Långhem 16/9 (MD), 1 ex mot S Kättsjö, Grimsås 25/9 (JE).

Ortolansparv. 1 ex mot S Kättsjö, Grimsås 25/8 (JE).

Observatörer:

AS	Anders Svensson	LA	Lennart Appelqvist
BD	Bruno Dahlqvist	MD	Magnus Dahl
BZ	Björn Zachrisson	RB	Roger Book
BÅA	Björn-Åke Andersson	FL	Friedrich Lieber
DR	Daniel Rundgren	RL	Ragnar Larsson
HE	Hans Ericson	SB	Stellan Bygård
JE	Jens Ekdahl	SL	Sigvard Lundgren
JL	Jan Lundberg	TFG	Tranemo Fågelgrupp
JvH	Janis von Heyking	TT	Thomas Tranefors
KM	Krister Melkersson		

Signaturen TFG innebär att flera av fågelgruppens medlemmar sett fågeln/fåglarna samma dag eller under en längre period.

Förutom ovanstående rapportörer har ett flertal personer rapporterat via Svalan eller muntligt och vi framför ett stort tack till alla dessa. Ingen nämnd och ingen glömd.

Tåstarps ängar - en framtida oas för den stressade Tranemobon

Under många år har tanken funnits att göra Tåstarps ängar på västra sidan av Assman söder om Tranemosjön till ett attraktivt naturområde. Nu verkar det kunna bli verklighet då TNF tillsammans med Tranemo kommun det senaste året tagit fram en skötselplan över området som beskriver vilka åtgärder som skall genomföras för att nå uppställda mål.

Om vi börjar med att titta bakåt i tiden så låg här en grustäkt och all matjord var avskalad från den rullstensåsen där gruset togs. Detta skapade en hedartad biotop med mängder av harklöver, mandelblommor och backtimjan och när solen började skina på vårkanten gjorde det öppna sydläget att här ofta blev barmark tidigt. Här byggde Tranemo Naturskyddsförening ett fågeltorn där man hade fin utsikt över Tranemosjöns mader och bra möjligheter att följa vår- och höststräckande fåglar. När grustäkten upphörde med sin verksamhet planterades det tall över hela kullen och området ändrade fullständigt karaktär.

Efter ett antal år gjordes ett markbyte och Tranemo kommun är nu ägare till marken. TNF fick möjlighet att påverka hur området skulle se ut och ordnade så att tallarna på kullen avverkades och flisades upp till biobränsle. Vissa röjningsarbeten gjordes också men arbetet gick väldigt långsamt framåt.

De senaste årens samarbete mellan TNF och Tranemo kommuns naturvårdsenhet har dock gjort att arbetet med Tåstarps ängar tagit ordentlig fart och nu börjar det hända lite mer. Vi har gemensamt tagit fram en plan över hur olika delområden skall skötas och det kommer att sättas upp en skylt vid ”dungen” så att allmänheten ser vad som är på gång. TNF har börjat stängsla in delar av området där Åsa Lindén kommer att låta en del av sina får beta, för att få ett öppnare landskap. Kommunen kommer att göra en spång ut i vassen så att man kommer ut i områden man annars inte besöker och de kommer att göra rejäla röjningsinsatser i de olika delområdena för att öppna upp den alltmer igenväxande marken. TNF kommer att ordna en naturstig med informationstavlor inom området för att ytterligare visa på vilken fin natur vi har bara ett stenkast från Tranemo centrum.

Vår förhoppning är att inom några år kunna presentera hur området blev när det blev ”färdigt”.

Björn-Åke Andersson

Ett kärt återseende.

Den 21 juni 2006 träffades 8 stycken botanister med Ingvar Claesson från länsstyrelsen i spetsen för att söka efter Vityxne på en plats som rapporterades i början av 1960 talet av Uno Bergengren, en kunnig botanist på den tiden.

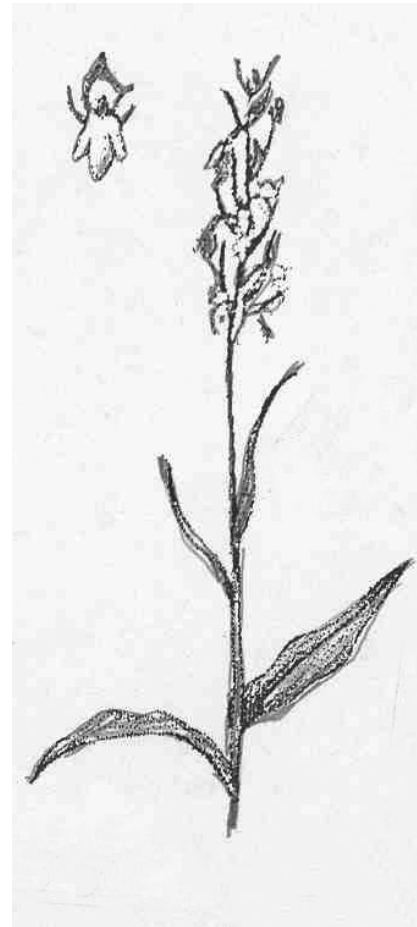
Lokalen är inventerad tidigare i samband med sammanställningen av Västergötlands flora. Då hittades inga Vityxne. Vi var kanske ute på fel årstid eller det kan ha varit ett dåligt år för Vityxne. Jag hade inga större förhoppningar att hitta några nu heller men efter bara 10 minuter hittade vi det första exemplaret. Vilken glädje och lycka man kan känna över att få se denna lilla blomma.

Vi hittade så småningom 12 ex. som blommade. Området är ganska stort så vi gick säkerligen förbi några. Blommorna var mycket kraftiga. De växte i ganska gles vegetation med ett glest trädskikt av framförallt Ek. Ingvar tog fram sin GPS för att registrera varje blomma så att man i framtiden kan kontrollera dom och se om dom växer på samma ställe år till år eller dom flyttar på sej.

Det finns liknande områden runt omkring så det är inte otänkbart att det växer på ytterligare fler lokaler. Ingvar reste dit några dagar senare och hittade ytterligare några exemplar. Även ett antal bladrosetter hittades.

Dagen innan var Ingvar och besökte en tidigare känd Vityxnelokal i kommunen. Där hittade han 16 blommande exemplar. Det tyder på att det var ett bra år för Vityxne 2006. Vityxne var tidigare känd från 17 lokaler i södra Sverige. Det blev således den 18:e lokalen.

Av detta kan vi lära oss att det kan löna sej att titta i äldre litteratur och kontrollera dessa uppgifter i fält.

Bruno Dahlqvist

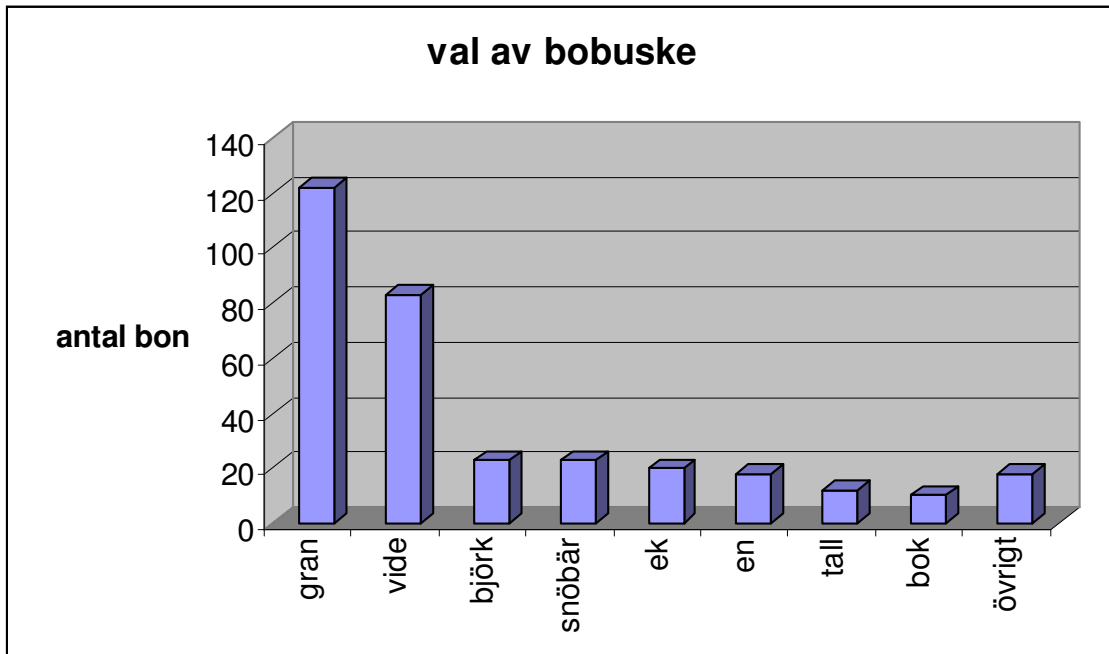
Hasselmusen

Under hösten har kommunen finkammats på lämpliga biotoper för vårt kanske mest näpna lilla däggdjur.

Den 7 cm långa gnagaren med sin lika långa ulliga svans är faktiskt ingen mus utan tillhör familjen sjusovare och som går i vinterdvala under senhösten. Det som också skiljer den från mössen är deras framåtriktade och välutbildade ögon. De rör sig nästan uteslutande i buskar och undviker att gå på marken vilket avgör vilket habitat vi kan finna hasselmusen i. Vi måste leta i områden med ett välutvecklat buskskikt där hasselmusen enkelt kan förflytta sig i jakten på mat som består av bär, frön, skott och nötter.

Trots namnet är det lönlöst att leta efter hasselmusen i en välhävdad hasseldunge utan titta hellre i ett skogsbryn i söderläge med rikt lövuppslag, gärna med hallon, enbuskar eller någon tät gran. Finns det några täta bokbuskar ökar chanserna ytterligare men ibland håller de till godo med en tät granplantering med rikligt uppslag av örnbräken. Det är alltså i det småbrutna landskapet med rikt inslag av löv som vi finner den. Men hur vet man då om en lämplig biotop innehåller hasselmus?

Djuret är ju utpräglat nattaktivt och försiktigt så det är deras sommarbon som man inriktar sitt sökande efter. En hasselmushona bygger på sitt yngelbo när buskarna är fullövade i juni. Hon väljer oftast den tätaste busken eller trädet ca en halv till en och en halv meter upp, gärna i ett varmt läge. Av de fynd som gjorts i kommunen är de flesta gjorda i gran därefter videväxter som sälg.

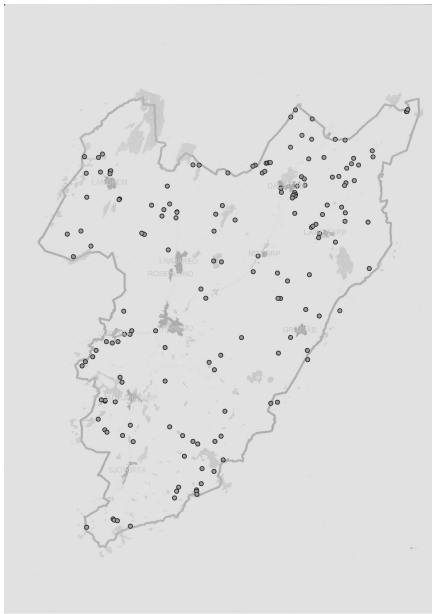

Yngelboet är mellan 9-12 cm i diameter och består av fint flätat gräs och blad. Ibland finner man ett eller ett par alternativa yngelbon någon meter ifrån varandra. Hanarnas bon är mindre och inte så välbyggda. Honan föder vanligen 3-7 ungar och i regel bara en kull per säsong. När hösten kommer överges bona och de bygger liknade vinterbon fast på marken, gärna skyddade lägen under en sten eller i slänt där vatten inte blir stående. I undantagsfall bygger de hålträd och holkar.

nya
en
bo i

Så till själv frågan hur ovanlig är hasselmusen egentligen i Tranemo kommun. För att svara på detta har sjuhäradskommunerna gemensamt fått bidrag från naturvårdsverket för att låta Sveriges främste hasselmusexpert, Boris Berglund, under två säsonger inventera kommunerna. De tidigare kunskaperna om hasselmusen förekomst i kommunen har varit osäker, i NiT –81 presenteras en sammanställning av de 9 kända fynd, framförallt i västra delen av kommunen.

Hasselmusen beskrivs som ovanlig men sannolikt vanligare än vad fynden visar. Det motsvarar hur hasselmusen utbredning beskrivits i Sverige som helhet, efter 30 års inventeringar har nu hasselmusen avskrivits från rödlistan av hotade arter men finns fortfarande kvar på EU:s listor över sårbara arter det sk habitatdirektivets 4 bilaga som säger att arten kräver ett noggrant skydd. I Tranemo kommun beräknas populationen till 1500-2000 vuxna individer. Man kan även uttrycka det som att den är förekommer mindre allmänt men lokalt vanlig i trakterna runt Dalstorp. Andra kärnområden är Uddebo-Kalsebo, väster om Ambjörnarp, Hornbetan-Visen. Sammanlagt hittade vi över 300 bon.

Figuren visar lokaler med fynd av Hasselmus under inventeringen som pågick oktober och november 2006.

Thomas Tranefors

Ätrans vattenvårdsförbund blir vattenråd

Ätrans vattenvårdsförbund har ansvarat för uppföljningen av tillståndet i Ätran och dess biflöden sedan 1970- talet och har stor kunskap om avrinningsområdet. Nu är det dags att höja ambitionsnivån och utveckla verksamheten. Genom att bilda ett vattenråd sker en anpassning till EU:s vattendirektiv. Det innebär också att flera kan vara med och påverka mera inom den nya vattenförvaltningen när det gäller målet att uppnå god vattenstatus. Avsikten är att ta vara på den befintliga organisationen, dess resurser och nätverk samtidigt som nya medlemmar och organisationer bjuds in att delta. Nu finns ett förslag till bildande av Ätrans vattenråd.

Bakgrund

EU: s medlemsstater beslutade år 2000 att införa vattendirektivet, för att säkerställa den framtida tillgången på dricksvatten samt skydda och förbättra dess kvalitet. Direktivet omfattar förutom dricksvatten även grundvatten samt floder, sjöar och hav. Med vattendirektivet införs ett nytt synsätt på vattenförvaltningen som innebär att den tidigare administrativa indelningen, efter politiska gränser, har fått ge vika för en indelning som bygger på vattnets naturliga vägar genom avrinningsområdena i landskapet. Arbetet innebär i stora drag att miljöstatusen i vattendrag, sjöar och hav inventeras och bedöms utefter fastslagna miljökvalitetsnormer. Utifrån resultatet utformas sedan åtgärdsprogram för att komma tillrätta med miljöproblemen på de platser där sådana har identifierats, och förvaltningsplaner upprättas för avrinningsdistrikten.

Vattenmyndigheten

Sverige är uppdelat i fem avrinningsdistrikt med syftet att skapa en ny förvaltning av vattenresursen som inte följer politiska gränser utan avrinningsområdenas naturliga gränser. Ätran är belägen i Västerhavets vattendistrikt. Vattenmyndigheten har till uppgift att genomföra vattendirektivet i distriktet och att rapportera mål samt beslut om förvaltnings- och åtgärdsplaner till naturvårdsverket, som i sin tur ansvarar för att rapporteringen av direktivets genomförande sker vid rätt tidpunkt till EU. Vattenmyndigheten för Västerhavets vattendistrikt har sitt säte på Länsstyrelsen i Västra Götalands län i Göteborg.

Beredningssekretariaten på Länsstyrelserna

På varje länsstyrelse i avrinningsdistriktet har så kallade beredningssekretariat upprättats. Förutom att hjälpa vattenmyndigheten att genomföra direktivarbetet skall sekretariaten också ansvara för att samverkansorganisationer kommer till stånd i de enskilda avrinningsområdena. De skall också ansvara för att mål och åtgärdsplaner för avrinningsområdet tas fram och rapporteras till vattenmyndigheten senast 2008. I arbetet på den lokala nivån, i vattenråd och arbetsgrupper, skall beredningssekretariaten bistå med underlagsmaterial.

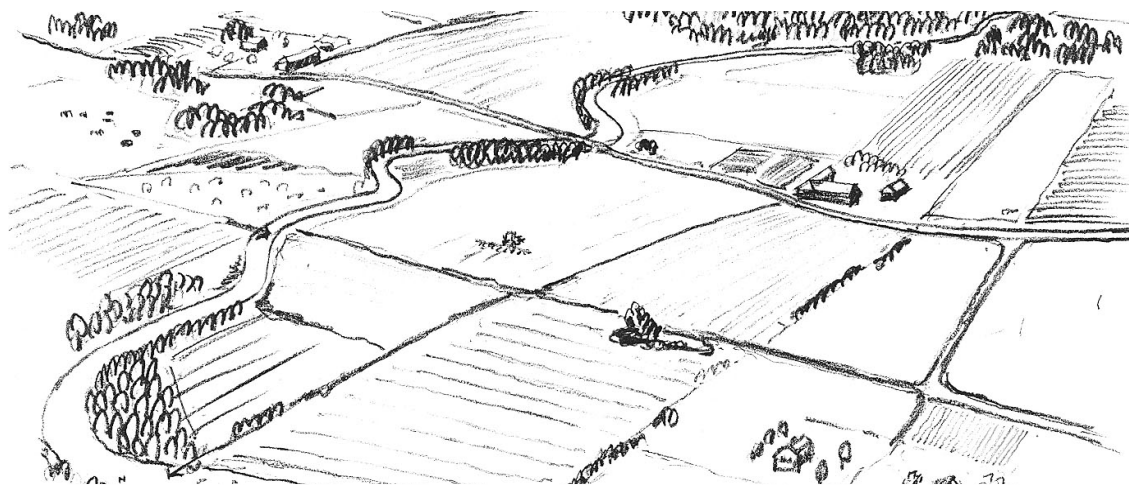
Ätrans vattenvårdsförbund

ÄVVF har sedan 1970-talet följt miljöutvecklingen i Ätrons avrinningsområde. Nuvarande medlemmar är sex kommuner och fem företag. Arbetet som bedrivs inom ramen för vattenvårdsförbundet omfattar främst recipientkontrollprogram men även visst remissarbete och information via förbundets hemsida. Förbundet har haft ett ordinarie årsmöte sista veckan i maj och arbetsutskottet har haft möten vid behov.

Bildande av vattenråd

I det kommande arbetet med vattendirektivet har ÄVVF beslutat sig för att ta initiativet i Ätrons avrinningsområde och som ett första steg ombilda ÄVVF till en ekonomisk förening. Detta gjordes i december 2005. Syftet med ombildningen var att ge ÄVVF en bolagsform som underlättar det kommande direktivarbetet och bildandet av ett vattenråd.

Vid vattenvårdsförbundets årsstämma i maj 2006 fattades ett avsiktsbeslut om att omvandla vattenvårdsförbundet till ett vattenråd för Ätrons avrinningsområde. En arbetsgrupp tillsattes med representanter från vattenvårdsförbundets medlemmar, för att fortsätta förberedelserna inför omvandlingen. Arbetsgruppen har utarbetat ett förslag till hur vattenrådet ska organiseras, arbeta och finansieras. Målet är att beslut om att ombilda Ätrons vattenvårdsförbund till Ätrons vattenråd ska tas under våren 2007.

Vattenrådets verksamhet

Vattenrådet kan ses som en paraplyorganisation som ska tillvarata och lyfta fram de olika intressenternas kunskaper, engagemang och behov när det gäller vatten av god kvalitet.

Samordna, effektivisera och samråda är nyckelbegrepp. Exempelvis kommer sannolikt kommunerna och andra att få arbeta med att svara på remisser inom ramen för den nya vattenförvaltningen oavsett om det bildas ett vattenråd eller inte inom Ätrons avrinningsområde. Genom att bilda ett vattenråd kan detta göras på ett effektivare och kvalitativt bättre sätt på grund av den samordning som då sker.

Arbetet med vattendirektivet skall bedrivas repetitivt i sexårscykler. Ett antal arbetsmoment återupprepas varje gång en cykel genomlöps. De fem huvudsakliga momenten är;

- kartläggning och analys
- ange miljömål och normer
- upprätta åtgärdsprogram
- övervaka miljötilståndet
- göra förvaltningsplan och rapportera.

Nedan följer en beskrivning av arbetsmomenten och vattenrådets roll i dessa.

Kartläggning och analys

Detta moment innebär i första skedet faktainsamling. Beredningssekretariatet initierar arbetet och identifierar bland annat pågående arbete inom avrinningsområdet. Kontakt kan ske direkt med lämpliga personer i referensnätverk alternativt via en samordnare. Vattenrådets roll är att bidra till en inventering över problemområden samt över konstgjorda eller kraftigt modifierade vattenförekomster.

Mål och normer

Fastställande av mål och normer kan endast göras av vattenmyndigheten. Vattenrådets roll är att agera bollplank till vattenmyndighet och beredningssekretariat när det gäller utarbetandet av förslag till mål och normer samt förmedla information till, och framföra synpunkter från avrinningsområdet. Detta sker via arbetsgrupper.

Åtgärdsprogram

Åtgärdsprogrammet är en handlingsplan för hur god, ekologisk och kemisk status skall uppnås. Vattenrådets roll är att vara diskussionspart, lokal samverkanspart och kunskapsbank. Åtgärdsprogrammet tas fram och beslutas av vattenmyndigheten.

Övervakning

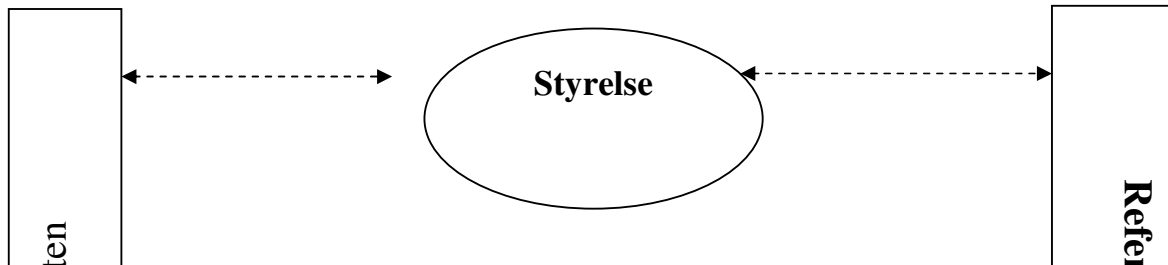
Genom att bland annat bidra med kunskaper och erfarenheter från recipient-kontrollen i Ätran kan vattenrådet medverka vid utformningen av miljöövervakning i samband med kontroll av åtgärdsprogram.

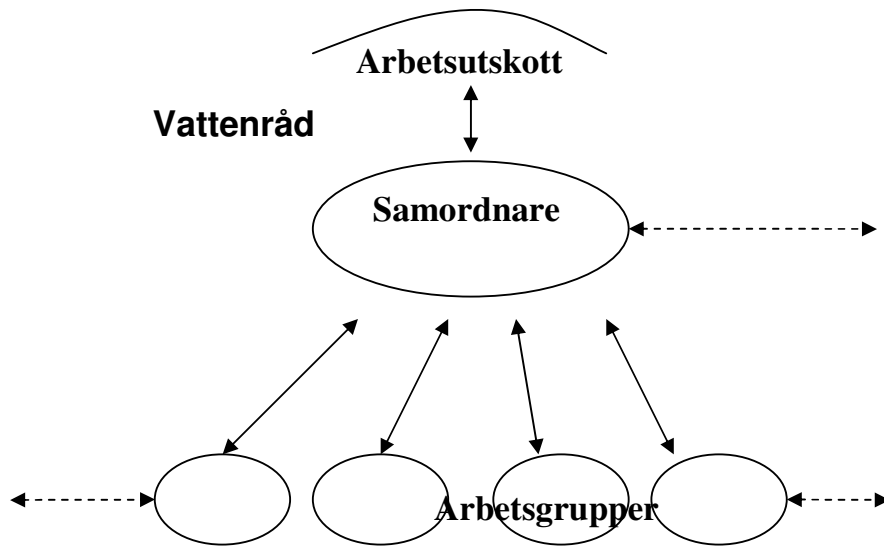
Förvaltningsplan

I vattendirektivets bilaga VII beskrivs vad som skall ingå i en förvaltningsplan. Vattenrådet bidrar genom sitt arbete i de tidigare momenten med underlag till vattenmyndighetens och beredningssekretariatets arbete.

Vattenrådets organisation

I vattenrådet ingår dess styrelse med arbetsutskott samt samordnare. Arbetsgrupper knyts till arbetet men ingår inte i vattenrådet.

Figur 1. Schematisk skiss över en tänkbar organisation för ett vattenråd i Ätrons ARO.

Vattenrådets styrelse

Vattenrådets centrala enhet är styrelsen, som fattar beslut om den egna verksamhetens inriktning, den egna ekonomin och interna procedurfrågor. Styrelsen fungerar som samverkanspart mot vattenmyndigheten i genomförandet av vattendirektivet.

Vattenrådets styrelse bedömer och prioriterar arbetsgruppernas förslag samt lämnar beslutsförslag till vattenmyndigheten. I styrelsen ingår en representant från varje kommun och företag som i dag är medlemmar i vattenvårdsförbundet samt representanter för de areella näringarna.

Arbetsutskottet

Arbetsutskottet är en del av beslutsgruppen och fungerar som bollplank för samordnaren, exempelvis vid förberedelse av underlag för beslut till styrelsen. Utskottet bemannas av ordföranden och vice ordföranden samt en medlemsrepresentant från styrelsen. Två av deltagarna i arbetsutskottet kommer från kommunerna och en från näringslivet / areella näringarna.

Samordnare

Arbetsuppgifterna för samordnaren/samordnarna är att leda och samordna vattenrådets operativa arbete samt förbereda underlag för beslut till styrelsen. Funktionen bemannas av vattenrådets tjänstemän som också håller kontakt med beredskapssekretariatet och samordnar arbetsgruppernas arbete. Här ingår också ansvar för den externa informationen som lämnas från vattenrådet via exempelvis en hemsida.

Arbetsgrupperna

Arbetsgrupperna kan vara tematiska eller geografiska eller en kombination av dessa. Deras uppgift är att utreda och lämna förslag inom respektive ansvarsområde. En arbetsgrupp bemannas av personer med intresse för arbetsgruppens ansvarsområde,

exempelvis medlem i någon förening, kommunal tjänsteman, miljöansvarig på ett företag etc. En person i arbetsgruppen fungerar som kontaktperson / ledare.

Förmodligen finns det arbetsgrupper igång redan idag som kan knytas till vattenrådet. Ett exempel är ett pågående arbete med vattenintressenter inom Vinåns avrinningsområde. Tematiska arbetsgrupper skulle exempelvis kunna vara; recipientkontroll, översvämningar, fiskevårdsfrågor, turism etc.

Allmänheten

Enligt intentionerna i vattendirektivet skall arbetet inom den nya vattenförvaltningen bedrivas med bred förankring i och medverkan av allmänhet och aktörer på den lokala nivån. Allmänheten har möjlighet att delta genom att ingå i någon arbetsgrupp, antingen som enskild person eller via någon förening. Eftersom de kommunala representanterna utgörs av politiker är det också möjligt för allmänheten att påverka den vägen.

Referensnätverk

I referensnätverket återfinns personer, organisationer och myndigheter med speciell kompetens, lokalkännedom eller erfarenhet som kan bidra till vattenrådets arbete. Referensnätverket varierar över tiden, tillhör inte vattenrådet, deltar inte i vattenrådets beslutandeprocess utan har endast en rådgivande funktion.

Ekonomi

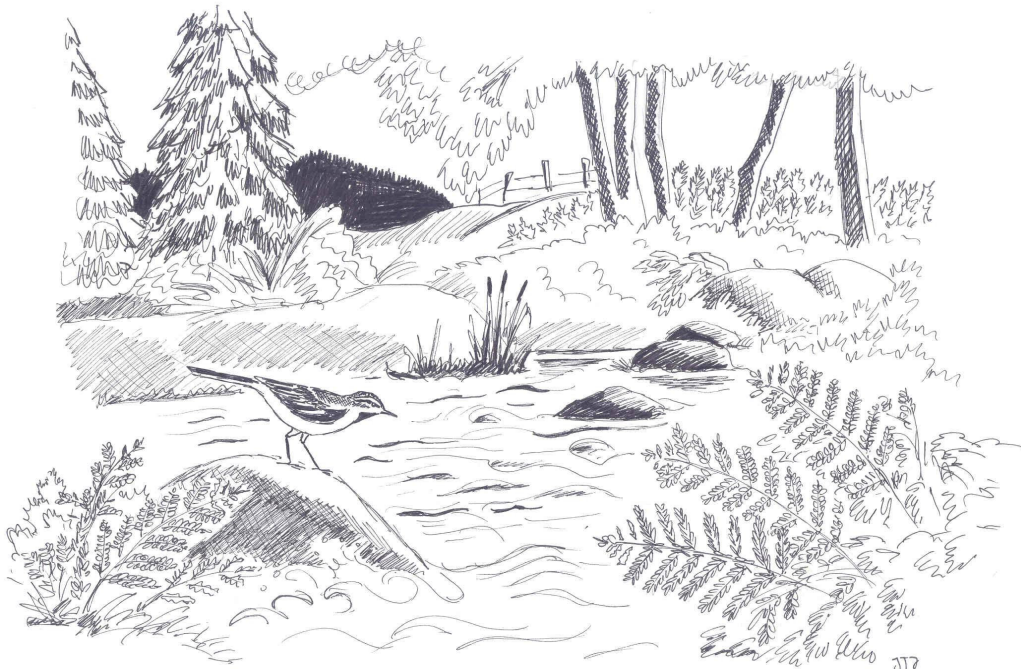
Vattenrådets verksamhet kan ses som en vidareutveckling av den verksamhet som bedrivits av vattenvårdsförbundet. Tidigare har varje medlem/organisation bekostat sin egen representation och där föreslås inga förändringar för vattenrådet och dess arbetsgrupper.

Finansiering för att genomföra åtgärder ligger utanför budget för vattenrådet. Det är ännu inte klart på nationell nivå hur vattendirektivet ska finansieras för att kunna genomföra åtgärder.

Vattenrådets intäkter kommer från serviceavgifter (medlemsavgifter) och eventuella bidrag. Landsbygdsutvecklings- och Interregbidrag kan sökas av vattenråd och arbetsgrupper. Ansökan och utnyttjande av bidrag stärks om man går samman vilket exempelvis kan ske inom ramen för kommunernas regionala samverkan.

Utgifterna består främst av kostnader för recipientkontrollprogram, samordning, administration och information. Recipientkontrollens omfattning styrs bl.a. av vilka miljö kvalitetsnormer som kommer att fastställas av Naturvårdsverket. Kostnader för miljöövervakning föreslås helt ligga på länsstyrelsen. Samordningsfunktionen kommer att kräva mer resurser både personellt och ekonomiskt. Resursökningen är beroende av

ambitionsnivå, bidragsmöjligheter och antalet betalande medlemmar.

Viktiga datum i vattendirektivets tidtabell

Det svenska arbetet med vattendirektivet har redan inletts. Nedan redovisas de viktigaste hållpunkterna fram till 2015 då en god ekologisk och kemisk status skall vara uppnådd i de europeiska vattendragen och havsområdena.

2004-12-22

Rapportering från naturvårdsverket till kommissionen av:

- Analys av vattendistriktens karakteristika
- Påverkan från mänsklig verksamhet
- En ekonomisk analys av vattenanvändningen

(Rapportering skedde 2005-03-22)

2006-06-22

Interkalibreringen mellan länderna beträffande den ekologiska statusen i klassificeringssystemen skall vara avslutad.

2006-12-22

En slutlig analys av skillnaden mellan status och miljömål i avrinningsområdena skall vara färdig.

En tidtabell skall vara upprättad över hur arbetet med utvecklingen av förvaltningsplaner för avrinningsområden skall bedrivas.

2007-12-22

Revidering av rapporteringen från 2005-03-22 angående beskrivningen, kartläggningen och analysen skall vara klar.

2008-12-22

Förslag till förvaltningsplaner för avrinningsområdena skall vara vattenmyndigheterna till handa.

2009-12-22

Vattenmyndigheten beslutar om förvaltningsplan för distrikten.
Vattenmyndigheten upprättar och beslutar om åtgärdsprogram för distrikten.

2010

Prispolitik för vattenresursen skall vara införd.

2012-12-22

Åtgärder inom åtgärdsprogrammet skall vara vidtagna.
Medlemsstaterna beskriver vart tredje år genomförandet av åtgärdsprogrammen, första gången vid detta datum.

2013

Den första uppdateringen av beskrivningen från rapporteringen som skedde 2007-12-22, därefter sker detta var sjätte år.

2015

God ekologisk och kemisk status samt åtgärdsmålen skall vara uppnådda.
Åtgärdsplanerna skall ses över och om nödvändigt uppdateras senast 2015-12-22, därefter var sjätte år.

Läsa mera:

www.vattenportalen.se

www.vattenmyndigheterna.se

www.n.lst.se vattenförvaltning - vattendirektivet

www.google.se sök på Åtrans Vattenvårdsförbund så kommer Du till Hemsidan

www.naturvardsverket.se Lag & Rätt – Vattendirektivet

Huvuddelen av materialet är hämtat ur det remissförslag som en arbetsgrupp med representanter från vattenvårdsförbundets medlemmar har utarbetat under hösten 2006. Jag har representerat Tranemo kommun i denna arbetsgrupp.

Staffan Arvegård

Verksamhetsberättelse för Tranemo Naturskyddsförening 2006

Föreningsfunktionärer:

STYRELSEN:

Björn-Åke Andersson (ordf.)
Åke Andreasson (sekr.)
Jan Lundberg (korresp. sekr.)
Tomas Tranefors (ledamot)

Sigvard Lundgren (v. ordf.)
Bruno Dahlqvist (kassör)
Åke Josefsson (NIT- redaktör)

STYRELSESUPPLEANTER:

Ronny Josefsson
Ingvar Persson

Hans Eriksson
Lena Martinsson
Ingegerd Johansson

REVISORER: Ronny Erlandsson

REVISORSUPPLEANTER: Rune Holmberg

Inger Stark

VALBEREDNING: Inga Eriksson (s.k.)

Frank Johansson

Möten: Styrelsen har haft 5 protokollförda möten från förra årsmötet.

Medlemsantal: Vid utgången av 2006 var föreningens medlemsantal 304 st. 28 st. fler än vid föregående årsskifte. Av dessa var 119 st familjemedlemmar.

Aktiviteter under året: Föreningen har erbjudit medlemmarna ett flertal organiserade aktiviteter under året, med bl.a. studier av blommor och svampar, ringmärkning av fåglar och vandring runt Tranemosjön. Även i år har ett lyckat Höstmöte arrangerats ihop med Månstads Hembygdsförening och Studieförbundet där vi bjudit in naturfilmaren Ingemar Lind. Tre naturvandringar har gjorts på Hofsnäs tillsammans med Torpa-Hofsnäsgruppen.

Fågelgruppen. Gruppen har träffats regelbundet varje månad utom juli. Tranegruppen har deltagit i tranforskarmöten i Ungern. Vid Tranemosjön har ringmärkning av fåglar ägt rum vid flera tillfällen och tranungar har ringmärkts på andra platser. En del medlemmar har deltagit i den påbörjade riksomfattande Atlasinventeringen av fåglar.

Botaniksektionen. Har bl.a. organiserat De vilda blommornas dag med många deltagare samt inventerat och kontrollerat Fältgentiana och Vityxne.

Skogssektionen. Har bevakat anmälda skogsavverkningar med hjälp av inkomna avverkningsrapporter.

Kommunala kontakter. Under året har samarbetet med kommunens naturvårdshandläggare fortsatt regelbundet. Bland annat har Tranemosjön med omnejd och sandödlelokal diskuterats. En skötselplan för marken kring fågeltornet har upprättats och arbetet fortsätter enligt plan.

Övrigt. Styrelsen framför ett varmt tack till alla som medverkat till ett berikande och varierat verksamhetsår, och hoppas på ett fortsatt aktivt medlemsengagemang år 2007.

Styrelsen

Tranemo Naturskyddsförening

Program 2007

Årsmöte 27 mars kl 19.00 i Limmareds församlingshem.

Det är åter dags för årsmötet att tacka, kritisera och bevilja styrelsen ansvarsfrihet samt att välja funktionärer. När årsmötesförhandlingarna är avslutade får vi i ord och bild ett intressant föredrag om Svalbard – ”Landet med de kalla kusterna” av Staffan Arvegård. Som vanligt bjuds på kaffe och frallor.

Ansvarig: Jan Lundberg 780 62

1:a maj-rundan. Vi samlas kl 07.00 på skolans aulaplan i Tranemo för gemensam avfärd. Det blir en sedvanlig rundresa för fågelskådning på några av kommunens mer kända fågellokaler. Vi hoppas på gott om nyanlända häckfåglar och några sällsyntheter. Du kan i denna NIT läsa om vad vi såg förra året.

Ansvarig: Björn-Åke Andersson 767 59

Dagfjärilar i Tranemo. Under söndagar med soligt väder besöker vi lokaler runt om i kommunen. Första träffen sker den 13 maj kl 10:00 på aulaplan i Tranemo. Mer information på www.fjarilaritranemo.tk

OBS Vi ger oss bara ut vid lämpligt väder.

Ansvarig: Thomas Tranefors tel 62 72 44

Naturvandringar på Hofsnäs

Samling vid Hofsnäs parkering. Vandringarna startar 10.00

Ansvarig för resp datum: 13 maj Lennart Appelqvist 400 86, 3 juni Björn-Åke Andersson 767 59, 5 augusti Thomas Tranefors 627244

De vilda blommornas dag anordnas i år den 17 juni. Bruno guidar oss i hans hemmamarker. Kl. 09.00 träffas vi på Aulaplan i Tranemo för vidare färd mot Lilla Hestra.

Ansvarig: Bruno Dahlqvist tel 767 87

Ringmärkning kommer att ske även detta år. Datum för dessa aktiviteter kommer att läggas ut på hemsidan.

Ansvarig: Sigvard Lundgren tel 603 05

Svamputflykt den 22 sept kl 09.00 samling vid Skårtebo i S Åsarp. Ronny delar med sig av svampställen och kunskap om artbestämning.

Ansvarig: Ronny Josefsson 782 11

Höstmötet. Ingemar Lind visar sin film ”*Samtal med en Lavskrika*” den 4 november kl 19.00 i Månstads Bygdegård. Thomas Tranefors redovisar resultatet från Hasselmusinventeringen.

Samarrangemang med Månstads Hembygdsförening och Studieförbundet.
Ansvarig: Björn-Åke Andersson 767 59